

De wederzijdse onder-
wijsparticipatie van
leerlingen en studenten
in Nederland en
Vlaanderen

Schooljaar 2004/2005

De wederzijdse onderwijsparticipatie van leerlingen en studenten in Nederland en Vlaanderen, 2004/2005

Inhoudsopgave

1. Situering	3
2. Werkwijze in Nederland	4
2.1 Vraagstelling	4
2.2 Primair onderwijs en speciaal onderwijs.....	5
2.3 Voortgezet onderwijs	5
2.4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	6
2.5 Universiteiten en hogescholen	6
2.6 De bepaling van het aantal Vlaamse leerlingen en studenten	7
2.7 Naamgeving van de onderwijssoorten	7
3. Werkwijze in Vlaanderen	8
4. Resultaten in Nederland	10
5. Resultaten in Vlaanderen	12
6. Wederzijdse onderwijsparticipatie bij hogescholen	17
6.1 Nederland	17
6.1.1 Totale onderwijsparticipatie	17
6.1.2 Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie	18
6.2 Vlaanderen	19
6.2.1. Totale onderwijsparticipatie	19
6.2.2. Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie	21
7. Wederzijdse onderwijsparticipatie bij universiteiten	22
7.1 Nederland	22
7.1.1 Totale onderwijsparticipatie	22
7.1.2 Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie	23
7.2 Vlaanderen	24
7.2.1 Totale onderwijsparticipatie	24
7.2.2 Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie	28
7.2.3 Transnationale Universiteit Limburg (tUL)	28
8. Nederlandse deelname aan het onderwijs voor sociale promotie	31
9. Vlaamse studenten bij de Open Universiteit	32
10. Vergelijking van de wederzijdse onderwijsparticipatie	33
11. Ontwikkeling van de wederzijdse onderwijsparticipatie	35
11.1 Nederland	35
11.2 Vlaanderen	35
Bijlage 1: Detailgegevens hoger onderwijs 2004/2005	40
Bijlage 2. Vulling BRON (VO-gegevens) 2004/2005	60
Bijlage 3: Geografische spreiding van de wederzijdse onderwijsparticipatie	61
Lijst van tabellen	64
Lijst van figuren	65
Lijst van afkortingen	66
Colofon	68

1. Situering

Dit rapport geeft een analyse van de mate waarin Vlaamse en Nederlandse leerlingen en studenten gebruik maken van de onderwijsvoorzieningen in het buurland. Deze studie gebeurt op basis van een telling die het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks en het ministerie van onderwijs in Nederland elke twee jaar in hun onderwijsveld laten uitvoeren.

De basis van deze telling ligt in het “Verdrag over de samenwerking van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden”, dat op 17 januari 1995 door de betrokken ministers werd ondertekend, het eerste zogenaamde GENT-akkoord. Op ambtelijk niveau wordt dit verdrag uitgevoerd door een reeks actieprogramma’s voor het Gehele Europese Nederlandse Taalgebied (GENT). Het project waarbij de wederzijdse onderwijsmobiliteit wordt gevolgd is daar één van. Het beleidsmatige belang van dit project is in het GENT-6 akkoord van 13 oktober 2003 bevestigd.

Deze telling, die bij de Nederlandse onderwijsinstellingen bekend is geworden als de ‘grenslandtelling’ wordt zowel in Nederland als in Vlaanderen tweejaarlijks uitgevoerd en is telkens gepubliceerd in de brochure “De wederzijdse onderwijsparticipatie van leerlingen/studenten in Nederland en Vlaanderen”. De voorliggende brochure, die de mobiliteit in het schooljaar 2004/2005 in kaart brengt, is de zesde publicatie in deze reeks.

Aan Nederlandse kant werd de telling ook dit jaar uitgevoerd door de uitvoeringsorganisatie CFI, een onderdeel van het ministerie van OCenW. In Vlaanderen wordt de telling gecoördineerd door de afdeling Begroting en Gegevensbeheer van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Om de leesbaarheid van de brochure te verhogen wordt de term ‘leerlingen’ gebruikt als verzamelbegrip, ook wanneer de gegevens mede betrekking hebben op hoger onderwijs. Wanneer de data uitsluitend betrekking hebben op hoger onderwijs, gegeven aan universiteiten of hogescholen, wordt de term ‘studenten’ gebruikt.

Bij het onderzoek naar de wederzijdse onderwijsparticipatie moeten we een onderscheid maken tussen twee groepen onderwijsdeelnemers:

- Degenen die al in het buurland wonen en daar ook naar school gaan. Dit zijn Nederlanders die in Vlaanderen wonen of Vlamingen die in Nederland wonen. In de meeste gevallen wonen de ouders dan ook in het buurland, vaak werken ze daar, nemen deel aan het sociale verkeer, betalen belasting, kortom ze maken in alle opzichten deel uit van het buurland, maar hebben hun oorspronkelijke nationaliteit behouden.
- Degenen die wonen in hun oorspronkelijke land, maar speciaal de grens oversteken om onderwijs te volgen. Dat is beleidsmatig een interessante groep, omdat voor deze groep de specifieke kenmerken van het onderwijs over de grens kennelijk doorslaggevend zijn voor hun keuze. Dat kan onder andere te maken hebben met het onderwijsaanbod, met de aard van het onderwijs, of met het ontbreken van bepaalde vormen van selectie, zoals loting.

Wanneer in de tekst van dit rapport gesproken wordt over ‘grensverkeer’, of ‘grensoverschrijdende onderwijsmobiliteit’, dan wordt deze tweede groep bedoeld. Waar gesproken wordt over ‘totale (wederzijdse) onderwijsparticipatie’ worden beide groepen samen bedoeld.

2. Werkwijze in Nederland

2.1 Vraagstelling

Voor dit onderzoek zijn alle scholen benaderd in het basisonderwijs en speciaal onderwijs in de grensstreek, dat wil zeggen binnen 30 km van de Belgische grens. In de provincie Zeeland zijn de scholen ten zuiden van de Oosterschelde benaderd. Van de scholen buiten de grensstreek is een steekproef genomen van ongeveer 10% van de instellingen. Deze steekproef is willekeurig getrokken, onafhankelijk van de steekproeven bij vorige tellingen. In de steekproef zijn alleen die scholen benaderd, waarvan uit de bekostigingstelling bekend was, dat Belgische leerlingen aanwezig waren.

In het voortgezet onderwijs is dit jaar voor het eerst het nationale onderwijsnummer gebruikt om de nationaliteit te bepalen. Door koppeling met de gemeentelijke basisadministratie (gba) is de nationaliteit en eventuele woonplaats in Nederland bekend. Hiermee worden dus alle scholen van voortgezet onderwijs meegenomen. De veronderstelling is dat Vlamingen van wie geen adres gevonden wordt, in Vlaanderen wonen. Uit eerdere jaren weten we dat die benadering heel goed is omdat slechts een enkeling in Duitsland blijkt te wonen.

In het hoger onderwijs is ook de nationale registratie gebruikt zoals onderhouden door Informatie Beheer Groep (IB-G) te Groningen, het CRIHO (centraal register inschrijvingen hoger onderwijs). Dit bestand, verrijkt met nationaliteitsgegevens uit extra levering door de instellingen aan het CBS, wordt verwerkt tot het zogenoemde 1-cijfer-HO bestand door CFI (Centrale Financiën Instellingen) te Zoetermeer. Hiermee worden dus alle ingeschrevenen bij alle bekostigde instellingen voor hoger onderwijs meegenomen.

In Tabel 1a wordt aangegeven in de kolom (1) hoeveel scholen er zijn in de grensstreek, (2) hoeveel daarvan Belgische leerlingen heeft en (3) van hoeveel scholen informatie is ontvangen over de woonplaats. Kolom (4) toont het aantal scholen in de steekproef buiten de grensstreek en kolom (5) hoeveel scholen geantwoord hebben. Kolom 6 en 7 geven de som van scholen binnen en buiten de grensstreek die benaderd zijn en die geantwoord hebben. Tabel 1b vermeldt voor de andere onderwijssoorten de aantallen scholen met Belgische leerlingen/studenten volgens de landelijke bestanden.

Aan alle aangeschreven instellingen in het PO en SO is gevraagd naar het aantal leerlingen met Belgische nationaliteit, gesplitst naar 'woonachtig in Nederland of België'. Hierbij wordt bedoeld op het adres van herkomst, niet op een eventueel kameradres in Nederland.

Alle gegevens hebben betrekking op de peildatum 1 oktober 2004. Bij de Open Universiteit is gevraagd naar een uitsplitsing van de Belgische studenten naar land van herkomst en naar studiecentrum.

Tabel 1a. Aantal scholen primair en speciaal onderwijs 2004/2005

	In de grensstreek (1)	In de grensstreek met Belgische leerlingen(2)	Waarvan informatie over de woonplaats (3)	Aantal in steekproef (4)	Waarvan aantal info woonplaats (5)	Totaal aantal scholen benaderd (6)	Totaal aantal met woonplaats (7)
PO	1402	243	179	24	17	267	196
SO	138	29	25	3	3	32	28

Tabel 1b. Aantal instellingen volgens landelijke centrale bestanden 2004/2005

	Totaal aantal instellingen met Belgische leerlingen
VO	237
BVE	--
HBO	45
WO	14

2.2 Primair onderwijs en speciaal onderwijs

In de grensstreek was de bevraging gericht op alle scholen waarvan al bekend was dat ze Belgische leerlingen hadden. De vraagstelling was dus gericht op de woonplaats namelijk in Nederland of in Vlaanderen. De respons van deze scholen uit de grensstreek was na rappel 74%. Voor de non-respons is gecorrigeerd door aan te nemen dat hun Belgische leerlingen dezelfde verdeling van woonland hebben als de scholen die wel gerespondeerd hebben.

Voor het gebied buiten de grensstreek is een steekproef genomen in het PO van 24 scholen met een respons van 17 (71%) en 3 uit 3 (100%) in het SO. De aantallen Belgische leerlingen wonend in België of Nederland zijn opgehoogd voor de non-respons en vervolgens naar een landelijk totaal buiten de grensstreek. Dit is berekend door de uitkomsten te vermenigvuldigen met het totale aantal leerlingen van de instellingen waaruit de steekproef is genomen, gedeeld door het totale aantal leerlingen bij de steekproefinstellingen. Deze ophogingsfactor is in het primair onderwijs 10,8 en in het speciaal onderwijs 11,7.

2.3 Voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs is bij deze meting voor het eerst gebruik gemaakt van het nationale zogenoemde onderwijsnummer zoals geregistreerd in BRON (basis registratie onderwijsnummer) bij de IB-Groep. De telling is uitgevoerd door CFI op het bestand van de levering van juli 2005 en geaggregeerd op het departement.

De woonplaats (postcode) wordt bepaald door koppeling met de gemeentelijke basisadministratie (gba). Voor andere woonplaatsen worden codes onderscheiden voor wonend in België, Duitsland, elders buiten Nederland of zonder woon- of verblijfplaats. De categorie “elders buiten Nederland” (dus niet Nederland, België of Duitsland) is zo omvangrijk (20.081, dat is 2,3% van alle leerlingen) dat we moeten aannemen dat dit een restcategorie is. Dit geeft indicatie van de vulling van de BRON voor gegeven “woonplaats” (zie Tabel 34 in Bijlage 2). Voor de Belgische leerlingen is deze restcategorie ook beschouwd als zijnde wonend in België.

Ook het gegeven “nationaliteit” wordt gevuld door koppeling van BRON met gba. De vullingsgraad van het gegeven nationaliteit bleek (slechts) 86% te zijn. Van vele leerlingen waarvan de nationaliteit niet opgenomen was, bleek wel geboorteland en vaak geboorteland ouder(s) opgenomen te zijn. Uit Tabel 33 (Bijlage 2) blijkt dat overgrote meerderheid daarvan in Nederland geboren zijn, en/of met twee ouders die in Nederland geboren zijn. Voor de volledigheid van de grenslandtelling is nu de volgende veronderstelling gemaakt. Aangenomen is dat iedere leerling die in België geboren is en één of twee ouders heeft die tevens in België

geboren zijn, de Belgische nationaliteit heeft. Iedere leerling die niet in België geboren is maar waarvan de beide ouders in België geboren zijn, is ook aangemerkt als Belg. De aantallen van deze verschillende categorieën zijn opgenomen in Tabel 35 in Bijlage 2.

Door de nieuwe wijze van gegevensverzameling is nu geconstateerd dat van 140 Nederlandse leerlingen in het VO geregistreerd is dat ze in Vlaanderen wonen en in Nederland naar school gaan (“grensoverschrijdende Nederlanders naar Nederland toe”). Deze groep kan veel groter zijn omdat van de bovengenoemde ruim twintigduizend leerlingen in de restcategorie er een kleine tienduizend de Nederlandse nationaliteit hebben die waarschijnlijk grotendeels toch in Nederland wonen, maar deels ook in Duitsland en België.

2.4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Zoals Tabel 1b laat zien zijn de instellingen voor beroepsonderwijs en volwasseneneducatie niet benaderd, omdat in het verleden gebleken is, dat in deze sector vrij geringe aantallen Belgische leerlingen worden geteld: in de laatst gehouden telling in het BVE-veld, per 1 oktober 1998, waren het 190 leerlingen in het beroepsonderwijs (waarvan 90 wonend in België) en 83 deelnemers aan het volwasseneneducatie (waarvan 17 wonend in België). In het bestuurlijk overleg met de BVE-raad is overeengekomen, dat vanwege de administratieve lasten een nieuwe telling voorlopig achterwege wordt gelaten. Na invoering van het onderwijsnummer in de BVE-sector, gepland schooljaar 2006/2007, zal deze telling waarschijnlijk weer uitgevoerd kunnen worden. Deze lacune in de data is opgelost door in de grenslandtelling 2000, 2002 en nu in 2004 dezelfde getallen te nemen als per 1 oktober 1998 werden gevonden.

2.5 Universiteiten en hogescholen

Voor de telling van Vlamingen in hogescholen en universiteiten in Nederland is gebruik gemaakt van het door CFI geproduceerde bestand 1-cijfer-HO gebaseerd op de centrale register (CRIHO) van de IB-Groep. Aan dit register nemen de bekostigde instellingen voor hoger onderwijs deel. Dit betreft de 13 grote universiteiten en 45 hogescholen bekostigd door Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en voor het onderdeel landbouw door Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De vulling van dit bestand¹ met het gegeven ‘nationaliteit’ is hierbij van belang. Voor het hoger beroepsonderwijs geldt dat de vulling 98,8% is. Op basis van de ervaring opgedaan door aanvulling vanuit CRIHO 2005 wordt geschat dat in de laatste 1,2% nog ongeveer 100 Vlamingen onderwijs volgen. Deze schatting wordt in de rest van het rapport niet gebruikt.

Voor het wetenschappelijke onderwijs is de vulling wel compleet (99,9%) als gevolg van bijzondere gegevenslevering door de universiteiten via het CBS. Het gegeven ‘woonplaats’ op basis van de postcode wordt gevuld door koppeling van het CRIHO met het gba (gemeentelijke basis administratie). Voor de transnationale Universiteit Limburg (tUL) wordt verwezen naar paragraaf 7.2.3 Bij de Open Universiteit zijn gegevens over woonplaats van Vlaamse studenten apart opgevraagd en aangeleverd naar studiecentrum in Nederland of Vlaanderen (zie hoofdstuk 9)

---

¹ De telling is uitgevoerd op bestand 1cijferHO 2004 v3.0, voor nationaliteiten aangevuld met een IBG-levering van 7/7/2005, waarin de IBG een extra levering via het CBS heeft verwerkt. De vulling was toen 95,5%. Voor de studenten met onbekende nationaliteit in CRIHO2004 is grotendeels de nationaliteit aangevuld met nieuwe gegevens in CRIHO2005. Daarmee werd de vulling opgevoerd tot 98,8%.

2.6 De bepaling van het aantal Vlaamse leerlingen en studenten

Het maken van onderscheid tussen Vlaamse en Waalse leerlingen vormt een principiële probleem in de Nederlandse onderwijsadministraties, aangezien wel de nationaliteit wordt geregistreerd, maar niet de taalgemeenschap van de Belgische leerlingen. De taalgemeenschap heeft in Nederland geen administratief belang. Het exact bepalen van het aantal Vlaamse leerlingen is daarom zonder individuele bevraging van de betrokken leerlingen niet mogelijk. In de eerste enquête van 1995/1996 is aan de scholen gevraagd op grond van het woonadres te bepalen of de leerling uit Vlaanderen of Wallonië afkomstig is; Brusselse adressen zijn bij die gelegenheid voor de helft aan beide taalgemeenschappen toegerekend. Deze vraag kon destijds slechts door ongeveer de helft van de instellingen worden beantwoord; het aandeel van Vlamingen in de Belgische leerlingen, gemiddeld over alle onderwijssectoren, bedroeg 94,3%. Dit lijkt een vrij plausibel getal. Gezien de gemeenschappelijke taal mag verwacht worden dat verreweg de meeste Belgische leerlingen in het Nederlandse onderwijsstelsel van Vlaamse afkomst zijn. Omdat van een hernieuwde bevraging op dit punt geen beter resultaat werd verwacht, is afgezien van de vraag naar de regionale herkomst opnieuw te stellen. Het aantal Vlaamse leerlingen is ook in deze telling benaderd door het aantal Belgische leerlingen met 0,943 te vermenigvuldigen.

2.7 Naamgeving van de onderwijssoorten

In tabellen waarin Vlaamse en Nederlandse cijfers met elkaar worden vergeleken is één terminologie gebruikt voor de namen van de onderwijssoorten. Onderstaande tabel 2 geeft aan, welke onderwijssoorten begrepen zijn in de clusters.

Tabel 2. Naamgeving van de Nederlandse onderwijssoorten ten behoeve van vergelijking tussen Nederland en Vlaanderen

Cluster	Nederlandse onderwijsvormen die hierin opgenomen zijn
Basisonderwijs	Primair onderwijs
Buitengewoon onderwijs	Speciaal basisonderwijs (SBAO); voortgezet speciaal onderwijs (VSO); speciaal onderwijs (SO).
Secundair onderwijs	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO), waarbinnen leerweg ondersteund onderwijs (LWOO, voorheen IVBO); vorbereidend beroepsonderwijs (VBO); Hoger algemeen vormend onderwijs (HAVO); Vorbereidend wetenschappelijk onderzoek (VWO); Middelbaar beroepsonderwijs (MBO), bestaand uit beroepsopleidende leerweg (BOL) en beroepsbegeleidende leerweg (BBL); Praktijkonderwijs (PRO)
Hogescholenonderwijs	Hoger beroepsonderwijs (HBO), voltijds en deeltijds
Universitair onderwijs	Wetenschappelijk onderwijs (WO), voltijds en deeltijds
Permanente vorming	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (VAVO) Basiseducatie

3. Werkwijze in Vlaanderen

Aan Vlaamse kant wordt gebruik gemaakt van de officiële telling op 1 februari 2005 in alle door de overheid erkende en gesubsidieerde of gefinancierde scholen. Gegevens over de nationaliteit van de leerlingen is een onderdeel van deze telling. Deze gegevens worden ter plaatse gecontroleerd en geverifieerd en zo nodig gecorrigeerd. In de toekomst zullen de nationaliteitsgegevens gehaald worden uit de databank van het Rijksregister op basis van het unieke identificatienummer van elke leerling. De telling omvat alle onderwijsniveaus met uitzondering van het onderwijs voor sociale promotie (OSP) dat tot de Permanente vorming behoort.

In 2004/2005 zijn 3.934 onderwijsinstellingen betrokken bij de studie. Een overzicht hiervan vindt u in tabel 3.

Tabel 3. Aantal Vlaamse onderwijsinstellingen per onderwijsniveau - 2004/2005

Onderwijsniveau	Aantal instellingen
Gewoon basisonderwijs	2.316
Buitengewoon basisonderwijs	189
Gewoon secundair onderwijs	920
Buitengewoon secundair onderwijs	110
Hogescholenonderwijs	22
Universitair onderwijs	7
Ambtshalve geregistreerde instellingen hoger onderwijs	4
Permanente vorming	366
Totaal	3.934

De instellingen in de categorie Permanente vorming omvatten: 29 centra voor basiseducatie, 167 academies (deeltijds kunstonderwijs) en 170 centra voor volwassenenonderwijs (108 op secundair niveau en 62 op hoger niveau).

De Franstalige scholen onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en de Franstalige afdelingen in sommige Nederlandstalige scholen worden buiten beschouwing gelaten.

Om dubbeltellingen te vermijden worden de leerlingen in het buitengewoon onderwijs van het type 5, dit zijn langdurig zieke kinderen die tijdelijk in een ziekenhuisschool worden opgenomen, niet meegeteld in de tabellen.

In het onderwijs voor sociale promotie (dat deel uitmaakt van het volwassenenonderwijs) is vanaf het schooljaar 1999/2000 het modulair onderwijssysteem ingevoerd. In deze onderwijsvorm kan één persoon ingeschreven zijn voor meerdere cursussen. Omdat het aantal cursisten wordt megedeeld en niet het aantal hoofdelijke personen, kunnen deze gegevens dubbeltellingen bevatten. Daarom wordt het onderwijs voor sociale promotie in hoofdstuk 8 afzonderlijk besproken.

Naast de 7 universiteiten die onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap vallen, zijn er in Vlaanderen 4 ambtshalve geregistreerde instellingen hoger onderwijs: het Instituut voor Tropische Geneeskunde (Antwerpen), de Nederlandstalige afdeling van de Universitaire Protestantse Theologische Faculteit (Brussel), de Vlerick Leuven-Gent Management School en

de Evangelische Theologische Faculteit Heverlee. Ook deze gegevens zijn in dit onderzoek in hoofdstuk 7 opgenomen.

Om dubbeltellingen met de Nederlandse gegevens te voorkomen zijn de studentenaantallen van de transnationale Universiteit Limburg (tUL) aan de Vlaamse cijfers toegevoegd. De transnationale Universiteit Limburg (tUL) is een samenwerking tussen de Universiteit Maastricht en de Universiteit Hasselt (voorheen het Limburgs Universitair Centrum) en wordt beschouwd als één universiteit met een thuisbasis in beide landen. De inschrijvingen aan de transnationale Universiteit Limburg worden in een afzonderlijke paragraaf in hoofdstuk 7 toegelicht.

Tabel 4. Naamgeving van de Vlaamse onderwijssoorten voor vergelijking tussen Nederland en vlaanderen 2004/2005

Onderwijsniveau	Onderdelen
Basisonderwijs	Gewoon kleuteronderwijs
	Gewoon lager onderwijs
	Buitengewoon kleuteronderwijs
	Buitengewoon lager onderwijs
Secundair onderwijs	Gewoon voltijds secundair onderwijs
	Buitengewoon secundair onderwijs
	Deeltijds beroepssecundair onderwijs 15 -18 jarigen
	Deeltijds beroepssecundair onderwijs 18 - 25 jarigen
Hogescholenonderwijs	Hogescholenonderwijs
Universitair onderwijs	Universitair onderwijs
Permanente vorming	Secundair onderwijs voor sociale promotie
	Hoger onderwijs voor sociale promotie
	Deeltijds kunstonderwijs
	Basiseducatie

4. Resultaten in Nederland

Op 1 oktober 2004 namen 3.762 Vlaamse leerlingen en studenten deel aan het Nederlandse onderwijs (zie Tabel 5), waarvan 1.497 grensoverschrijdend. Daarnaast namen 2.095 Vlaamse studenten onderwijsmodules van de Open Universiteit af, waarvan slechts 1% grensoverschrijdend met ondersteuning van Nederlandse studiecentra. Deze studenten komen apart aan bod in hoofdstuk 9. Vergeleken met de telling van 1 oktober 2002 is het aantal Vlaamse leerlingen en studenten toegenomen met 5%. Het aantal Vlamingen dat in België woont en in Nederland onderwijs volgt is met 5% gedaald.

In het primair, speciaal en voortgezet onderwijs is de totale omvang van Vlaamse leerlingen klein ten opzichte van de som van alle Vlamingen in het Nederlandse onderwijs en ook ten opzichte van Nederlandse leerlingen in het Nederlandse onderwijs. In het primair onderwijs is de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie gestegen met 20 leerlingen tot 102. De grensoverschrijdende participatie in het speciaal onderwijs is binnen de onzekerheid van de steekproef gelijk gebleven op enkele tientallen leerlingen.

In het voortgezet onderwijs nemen we een daling waar van 28% in de grensoverschrijdend deelname, terwijl het totaal aantal Vlaamse leerlingen lichtelijk toeneemt. De vulling van het gegeven nationaliteit is onvolledig maar door 'geboorteland' en 'geboorteland ouder(s)' in beschouwing te nemen is het resultaat verbeterd.

In het hoger beroepsonderwijs is het totaal aantal Vlaamse studenten afgenomen met 18% tot 805. Deze daling treedt alleen op bij de grensoverschrijdende Vlamingen. De opleiding *Muziek* is nog steeds het meest populair onder de Vlaamse studenten maar wel teruggelopen van 129 naar 98 studenten. De opleiding *Milieukunde* was bij de vorige telling met 86 studenten nog tweede in populariteit maar is nu teruggevallen naar slechts 4 Vlamingen. Nu is de bachelor opleiding *leraar basisonderwijs* tweede met 40 studenten en daarmee praktisch gelijk gebleven met de vorige telling.

Na een daling in de vorige grenslandtelling (2002/2003) is er nu een stijging tot 1.357 van het aantal Vlamingen in het universitair onderwijs van 58%. Het aantal Vlaamse studenten die uit België afkomstig zijn is ook gestegen van 601 tot 791 (+32%). De grootste groep van grensoverschrijdende studenten is te vinden aan de Universiteit Maastricht 517 (65%), vooral bij de opleiding *Psychologie*. Verder zijn grote aantallen te vinden bij Bachelor *Lucht- en ruimtevaarttechniek* dan wel Master *Aerospace engineering* (14% van totaal aantal Vlaamse studenten) aan de TU-Delft.

Tabel 5. Participatie van Vlaamse leerlingen aan het Nederlandse onderwijssysteem naar onderwijsniveau en onderwijssoort in 2004/2005

	Vlamingen wonend in		
	Nederland	Vlaanderen	Totaal
Primair onderwijs	691	102	792
Speciaal basisonderwijs	47	-	47
Overig speciaal onderwijs	33	23	56
Speciaal onderwijs	80	23	102
Praktijkonderwijs	3	-	3
Lwoo	33	5	38
Gem l ^j AVO/VBO	47	4	51
Gem l ^j AVO	78	3	81
VWO	134	5	139
HAVO	53	8	61
VMBO	25	3	28
VBO + gem l ^j VBO	29	2	31
Beroepsonderwijs (meting 1998)	100	90	190
Voortgezet onderwijs	503	119	622
Volwassenonderwijs (meting 1998)	66	17	83
HBO deeltijd	85	64	149
HBO voltijd	275	381	656
Hoger beroepsonderwijs	360	445	805
WO deeltijd	28	65	93
WO voltijd	538	726	1.264
Wetenschappelijk onderwijs	566	791	1.357
Totaal	2265	1497	3762

5. Resultaten in Vlaanderen

In het schooljaar 2004/2005 werden in het Vlaams onderwijs 20.984 Nederlandse inschrijvingen geteld. In vergelijking met 2002/2003 betekent dit een toename van 3.352 inschrijvingen of +19,0%.

Tabel 6. Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijs-systeem, naar provincie in 2004/2005 (1)

Provincie/Gewest	Aantal Nederlanders		Wonend in		
	Absoluut	%	Nederland	België	Ander (2)
Limburg	8.803	42,0%	3.766	5.026	11
Antwerpen	7.371	35,1%	2.687	4.680	4
Oost-Vlaanderen	1.909	9,1%	1.162	743	4
Vlaams-Brabant	1.578	7,5%	314	1.253	11
Brussels Hoofdst. Gewest	815	3,9%	165	647	3
West-Vlaanderen	508	2,4%	189	316	3
Totaal	20.984	100,0%	8.283	12.665	36

De provincies Antwerpen en Limburg tellen elk meer dan 35% van de aanwezige Nederlanders. De stijging in vergelijking met 2002/2003 is het grootst in de provincies Limburg (+1.769 of + 25,1%) en Antwerpen (+1.080 of + 17,2%). In Antwerpen is deze evolutie voornamelijk toe te schrijven aan de toename van het aantal Nederlandse leerlingen die in België wonen (+759) in vergelijking met het aantal Nederlanders dat in Nederland woont (+331). In Limburg is het aantal Nederlanders dat in België woont eveneens sterker aangegroeid (+1.054) dan het aantal Nederlanders dat in eigen land woont (+715). In de overige provincies zien we overall een lichte toename, zowel van het aantal Nederlanders dat in België woont als van de Nederlanders die in Nederland wonen.

Het percentage aandeel Nederlandse leerlingen dat de grens oversteekt om in Vlaanderen les te volgen bedraagt 39,5% van de totale Nederlandse onderwijsparticipatie. Dit komt neer op 8.283 leerlingen. Ten opzichte van 2002/2003 betekent dit een toename met 1.184 leerlingen of 16,7%. Procentueel zien we wel al enkele jaren een lichte daling van het Nederlandse grensverkeer tegenover alle Nederlanders. In 2000/2001 bedroeg dit aantal nog 41,1 % en in 2002/2003 was dit 40,3%.

Het procentueel aantal Nederlandse leerlingen dat in België woont, is daarentegen toegenomen. In vergelijking met 2002/2003 bedraagt deze stijging 2.177 leerlingen of 20,8%.

Er zijn vier gemeenten/steden waar meer dan duizend Nederlandse leerlingen ingeschreven zijn: Maaseik (2.184), Antwerpen (1.767), Arendonk (1.296) en Lanaken (1.291).

In Maaseik komen dagelijks/wekelijks 1.819 Nederlandse leerlingen de grens over om in Vlaanderen les te volgen. Hiervan zijn 1.419 ingeschreven in het gewoon secundair onderwijs, 20 in het deeltijds beroepssecundair onderwijs en 245 in het buitengewoon secundair onderwijs.

In het buitengewoon secundair onderwijs bestaat 60,5% van het totaal aantal inschrijvingen uit Nederlandse leerlingen (253 op 418) waarvan 245 leerlingen in Nederland wonen. Van deze 253 Nederlanders zitten 215 leerlingen (97,7%) in één bepaalde school voor buitenge-

woon onderwijs. 210 van deze 215 leerlingen wonen in Nederland en komen dagelijks naar Vlaanderen om buitengewoon onderwijs te volgen. Deze leerlingen zijn hoofdzakelijk ingeschreven in het onderwijstype 1 voor kinderen met een licht mentale handicap. Eenzelfde beeld zien we in twee scholen voor gewoon secundair onderwijs waar meer dan 50% van de leerlingen bestaat uit Nederlanders die in Nederland wonen en in Vlaanderen hoofdzakelijk technisch- of beroepsonderwijs volgen. In de eerste school hebben 686 op 1.113 leerlingen (61,6%) de Nederlandse nationaliteit, waarvan 655 woonachtig in Nederland. In de tweede school volgen 348 Nederlanders onderwijs op een totaal van 508 leerlingen (68,5%). Hiervan komen 337 Nederlandse leerlingen dagelijks de grens over.

In Arendonk ligt de verklaring van het grote aantal Nederlandse leerlingen bij het deeltijds kunstonderwijs. Van de 1.296 Nederlandse leerlingen die in Arendonk naar school gaan, wonen er 1.082 in Nederland. Van die laatste groep volgen 1.067 leerlingen deeltijds kunstonderwijs. In 2002/2003 telde Arendonk 1.252 Nederlandse leerlingen waarvan 1.061 in Nederland woonden. 1.045 hiervan volgden deeltijds kunstonderwijs.

Van alle Nederlandse leerlingen/studenten die in Antwerpen onderwijs volgen, wonen er 688 (38,9%) in Nederland. 264 daarvan zijn ingeschreven in het universitair onderwijs. Ondanks de procentuele daling in vergelijking met 2002/2003 (41,7%) stellen we ook hier een toename vast van het aantal Nederlanders dat in Nederland woont (+72).

In Lanaken vinden we de meeste Nederlandse leerlingen in het basisonderwijs (745). Het gaat hier in hoofdzaak om Nederlandse leerlingen die in België wonen (563). Het secundair onderwijs telt 434 Nederlanders waarvan 192 leerlingen in Nederland en 242 in België wonen.

Tabel 7 geeft een gedetailleerd overzicht van de participatie van de Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijs per onderwijsniveau.

Wanneer we de cijfers per onderwijsniveau vergelijken met de gegevens van 2002/2003 dan zien we dat de grootste verschuiving zich voordoet in het **basisonderwijs** met een toename van 1.537 Nederlandse leerlingen of 20,7%. Daarvan wonen er 1.318 in België (21,76%). Het grensverkeer tussen Nederland en België is toegenomen met 218 leerlingen. Dit is een stijging met 16,2%. De stijging in absolute aantallen in het basisonderwijs die vier jaar geleden al te merken was, zet zich daarmee onverminderd door.

In het **secundair onderwijs** zijn er 1.110 Nederlandse leerlingen bijgekomen sinds de vorige registratie. In het totaal volgen 6.189 Nederlanders secundair onderwijs in Vlaanderen. 3.056 hiervan wonen in Nederland en 3.127 in België. De totale toename situeert zich zowel in het gewoon als in het buitengewoon secundair onderwijs met respectievelijk +1.046 en +55 leerlingen. Het relatieve aandeel van de Nederlandse leerlingen in het globale grensverkeer is voor het secundair onderwijs in vergelijking met 2002/2003 gestegen van 48,7% naar 49,4% in 2004/2005. In 2002/2003 zagen we eveneens een stijging van 46,9% naar 48,7% in vergelijking met 2000/2001. Dit betekent dat het grensverkeer sinds 2000/2001 in het secundair onderwijs met ongeveer 2,5% is gestegen.

Het aantal Nederlanders in het **hogescholeonderwijs** is eveneens gestegen. Nu zijn er 1.180 Nederlandse hogeschoolstudenten in het Vlaams onderwijs ingeschreven of 354 meer in vergelijking met 2002/2003 of een stijging met 42,9%. Hiervan wonen 599 studenten in Nederland (+77,2%) en 578 in Vlaanderen (+20,9%).

De dalende trend van het aantal Nederlandse studenten in het Vlaams **universitair onderwijs** is blijkbaar gestopt. In 2002/2003 waren er nog 46 Nederlandse studenten minder ingeschreven dan twee jaar voordien. Nu zien we een zeer lichte toename met 20 studenten in vergelijking met 2002/2003. Het aandeel van de grensverkeerstudenten evolueert van 68,9% naar 66,2%.

Het aantal Nederlandse cursisten in het **deeltijds kunstonderwijs** is opnieuw gestegen. Er is een toename met 321 inschrijvingen. Van de 3.114 Nederlandse cursisten wonen er nu 2.664 (66,3%) in Nederland en 1.049 (33,7%) in België.

Tabel 7. Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijs, naar onderwijsniveau in 2004/2005

			NEDERLANDERS WONEND IN						TOTAAL	
			NEDERLAND		BELGIE		ANDER LAND			
ONDERWIJSNIVEAU	SUBNIVEAU		Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
Basisonderwijs		Gewoon Kleuteronderwijs	821	9,9%	2.872	22,7%	5	13,9%	3.698	17,6%
		Gewoon Lager Onderwijs	647	7,8%	4.290	33,9%	3	8,3%	4.940	23,5%
		Totaal Gewoon basisonderwijs	1.468	17,7%	7.162	56,5%	8	22,2%	8.638	41,2%
		Buitengewoon Kleuteronderwijs	3	0,0%	18	0,1%	-	0,0%	21	0,1%
		Buitengewoon Lager Onderwijs	96	1,2%	196	1,5%	1	2,8%	293	1,4%
		Totaal Buitengewoon basisonderwijs	99	1,2%	214	1,7%	1	2,8%	314	1,5%
Totaal Basisonderwijs			1.567	18,9%	7.376	58,2%	9	25,0%	8.952	42,7%
Secundair onderwijs		Totaal Voltijds Gewoon Secundair Onderwijs	2.701	32,6%	2.991	23,6%	6	16,7%	5.698	27,2%
		Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs 15-18 jarigen	34	0,4%	33	0,3%	-	0,0%	67	0,3%
		Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs 18-25 jarigen	2	0,0%	3	0,0%	-	0,0%	5	0,0%
		Totaal Deeltijds Secundair Onderwijs	36	0,4%	36	0,3%	-	0,0%	72	0,3%
		Totaal Voltijds en Deeltijds Secundair Onderwijs	2.737	33,0%	3.027	23,9%	6	16,7%	5.770	27,5%
		Totaal Buitengewoon Secundair Onderwijs	319	3,9%	100	0,8%	-	0,0%	419	2,0%
Totaal Secundair Onderwijs			3.056	36,9%	3.127	24,7%	6	16,7%	6.189	29,5%
Hogescholenonderwijs		Professioneel gerichte bachelor	224	2,7%	208	1,6%	2	5,6%	434	2,1%
		Academisch gerichte bachelor	85	1,0%	68	0,5%	-	0,0%	153	0,7%
		Master	-	0,0%	1	0,0%	-	0,0%	1	0,0%
		Basisopleidingen van één cyclus	213	2,6%	187	1,5%	1	2,8%	401	1,9%
		Basisopleidingen van twee cycli 1 van 2C	36	0,4%	32	0,3%	-	0,0%	68	0,3%
		Basisopleidingen van twee cycli 2 van 2C	29	0,4%	58	0,5%	-	0,0%	87	0,4%
		HOKT SP afbouw	-	0,0%	2	0,0%	-	0,0%	2	0,0%
		Bachelor na bachelor	6	0,1%	5	0,0%	-	0,0%	11	0,1%
		Master na master	-	0,0%	1	0,0%	-	0,0%	1	0,0%
		Voortgezette opleidingen	5	0,1%	5	0,0%	-	0,0%	10	0,0%
		Voortgezette lerarenopleidingen	-	0,0%	4	0,0%	-	0,0%	4	0,0%
		Initiële lerarenopleiding van academisch niveau	1	0,0%	7	0,1%	-	0,0%	8	0,0%
Totaal Hogescholenonderwijs			599	7,2%	578	4,6%	3	8,3%	1.180	5,6%

Universitair onderwijs	Academisch gerichte bachelor	414	5,0%	151	1,2%	8	22,2%	573	2,7%
	Master na master	26	0,3%	6	0,0%	-	0,0%	32	0,2%
	Academische basisopleidingen eerste cyclus - kandidaturen	191	2,3%	84	0,7%	2	5,6%	277	1,3%
	Academische basisopleidingen tweede cyclus - licenties	250	3,0%	138	1,1%	3	8,3%	391	1,9%
	Aanvullende opleiding GAS	16	0,2%	9	0,1%	-	0,0%	25	0,1%
	Voortgezette opleiding GGS	43	0,5%	29	0,2%	1	2,8%	73	0,3%
	Academische initiële lerarenopleiding	5	0,1%	13	0,1%	-	0,0%	18	0,1%
	Academische graad van doctor	24	0,3%	30	0,2%	2	5,6%	56	0,3%
	Doctoraatsopleiding	28	0,3%	33	0,3%	1	2,8%	62	0,3%
Totaal Universitair onderwijs		997	12,0%	493	3,9%	17	47,2%	1.507	7,2%
Permanente Vorming	Deeltijds Kunstonderwijs : Beeldende kunst	1.742	21,0%	473	3,7%	1	2,8%	2.216	10,6%
	Deeltijds Kunstonderwijs : Muziek, woordkunst en dans	322	3,9%	576	4,5%	-	0,0%	898	4,3%
	Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	2.064	24,9%	1.049	8,3%	1	2,8%	3.114	14,8%
	Totaal Basiseducatie	-	0,0%	42	0,3%	-	0,0%	42	0,2%
Totaal Permanente Vorming		2.064	24,9%	1.091	8,6%	1	2,8%	3.156	15,0%
Algemeen totaal		8.283	100,0%	12.665	100,0%	36	100,0%	20.984	100,0%

6. Wederzijdse onderwijsparticipatie bij hogescholen

6.1 Nederland

6.1.1 Totale onderwijsparticipatie

Het aantal Vlaamse studenten aan de Nederlandse hogescholen laat een daling zien van 180 studenten in vergelijking met de vorige telling. Hogeschool Zuyd heeft nog altijd het grootste aantal Vlamingen ingeschreven, ondanks de daling van 262 naar 223, grotendeels in onderdeel *Taal & Cultuur* en bij *Economie*. Hat aantal Vlaamse studenten in de Avans Hogeschool (voorheen Hs Brabant) is ook teruggelopen met meer dan 100 in onderdeel *Techniek*. De verdeling over de onderdelen varieert nu van 16 in *Landbouw* tot 240 in *Taal en Cultuur*.

Tabel 8. Totaal aantal Vlaamse studenten aan het Nederlandse HBO, naar instelling en onderwijsgebied in 2004/2005

Instelling	Vestigingsgemeente	economie	gedrag en maatschappijgezondheidszorg	landbouw en natuurlijke omgeving	onderwijs	taal en cultuur	techniek	TOT	
Gerrit Rietveld Academie	Amsterdam	-	-	-	-	9	-	9	
Hs voor Economische Studies Amsterdam	Amsterdam	6	-	-	-	-	-	6	
Amsterdamse Hs voor de Kunsten	Amsterdam	-	-	-	3	33	-	36	
Hs van Amsterdam	Amsterdam	5	4	3	-	4	4	19	
St. Hs van Arnhem en Nijmegen	Arnhem	4	2	5	-	2	24	36	
ArtEZ	Arnhem	-	-	-	-	1	12	13	
Avans Hs Breda-Tilburg	Breda	8	3	8	-	2	4	36	
NHTV internationale Hs Breda	Breda	20	-	-	-	-	6	25	
Hs InHolland Delft	Delft	-	-	-	3	-	-	3	
Hs De Horst	Driebergen	-	1	-	-	-	-	1	
Christelijke Agrarische Hs	Dronten	-	-	-	1	-	-	1	
Christelijke Hs Ede	Ede	-	1	-	-	-	-	1	
St. The Design Academy	Eindhoven	-	-	-	-	8	-	8	
Pedagogische Hs Hemelrijken	Eindhoven	-	-	-	-	4	-	4	
St. Fontys	Eindhoven	9	3	5	-	7	9	33	
Pedagogisch Technische Hs	Eindhoven	-	-	-	-	2	-	2	
Hs Drenthe	Emmen	-	-	-	-	1	-	1	
Saxion Hs Enschede	Enschede	2	1	-	-	2	-	5	
HanzeHs Groningen	Groningen	3	-	-	-	1	2	6	
Hs Zuyd	Heerlen	47	39	20	-	20	77	223	
De Kempel	Helmond	-	-	-	-	1	-	1	
Noordelijke Hs Leeuwarden	Leeuwarden	-	-	-	-	-	2	2	
Christelijke Hs Nederland	Leeuwarden	3	1	-	-	-	-	4	
Van Hall Instituut	Leeuwarden	-	-	-	7	-	-	7	
St. Hs Leiden	Leiden	-	1	2	-	3	-	6	
Internationale Agrarische Hs Larenstein	Rheden	-	-	-	5	-	-	5	
Pedagogische Hs Midden Limburg	Roermond	-	-	-	-	1	-	1	
Codarts, Hs voor de Kunsten	Rotterdam	-	-	-	-	2	25	27	
Hs Rotterdam eo	Rotterdam	3	1	2	-	7	6	19	
Hs InHolland	Rotterdam	13	5	2	-	3	1	27	
Hotelschool Den Haag	s Gravenhage	1	-	-	-	-	-	1	
Hs voor Beeldende Kunsten Muziek en Dans	s Gravenhage	-	-	-	-	20	-	20	
Haagse Hs/TH Rijswijk /AICT Zoetermeer	s Gravenhage	8	2	3	-	2	7	22	
HAS Den Bosch	s Hertogenbosch	-	-	-	1	-	-	1	
Avans Hs 's-Hertogenbosch	s Hertogenbosch	4	3	-	-	1	1	8	
Hs Katholieke Leergangen s Hertogenbosch	s Hertogenbosch	-	-	-	-	1	-	1	
Hs Katholieke Leergangen Sittard	Sittard- Geleen	-	2	-	-	4	-	6	
Hs Katholieke Leergangen Tilburg	Tilburg	10	3	-	-	35	36	84	
St. Hs voor de Kunsten Utrecht	Utrecht	-	-	-	-	4	2	6	
PC Hs Marnix Academie Ler Opl Bo	Utrecht	-	-	-	-	1	-	1	
Hs van Utrecht	Utrecht	9	4	6	-	15	5	39	
Hs Zeeland	Vlissingen	4	-	-	-	4	17	25	
Hs Helicon	Zeist	-	-	-	-	16	-	16	
Chr Hogesch Windesheim	Zwolle	3	-	-	-	7	-	9	
Gereformeerde Hs Zwolle	Zwolle	-	2	-	-	-	-	2	
		162	75	55	16	145	240	111	805

6.1.2 Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie

De daling van Vlaamse studenten aan Nederlandse hogescholen is vooral terug te vinden onder de grensoverschrijdende studenten. Dat aantal is teruggelopen van 676 naar 445. De terugloop vond vooral plaats bij de hogescholen aan de grens met juist veel ingeschreven Vlamingen. De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen is de enige die is gestegen van 9 naar 30 Vlaamse studenten. Het studiegebied *Onderwijs* is het enige dat gestegen is en wel van 32 naar 61.

In de bijlage I is Tabel 29 opgenomen met de specificatie naar opleiding. De vorige keer haalden *Muziek* en *Milieukunde* met respectievelijk 129 en 86 studenten het grootste aantal Vlaamse studenten. *Muziek* staat nog steeds bovenaan met 98 studenten maar leraar basisonderwijs is nu tweede in aantal met 40 Vlaamse studenten.

Tabel 9. Aantal Vlaamse studenten wonend in Vlaanderen aan het Nederlandse HBO, naar instelling en onderwijsgebied in 2004/2005

	vestigings-gemeente	ECO	G&M	GEZ	LANDB	ONDW	T&C	TECH	Tot
Gerrit Rietveld Academie	Amsterdam	-	-	-	-	-	4	-	4
Hs voor Economische Studies Amsterdam	Amsterdam	2	-	-	-	-	-	-	2
Amsterdamse Hs voor de Kunsten	Amsterdam	-	-	-	-	1	24	-	25
Hs van Amsterdam	Amsterdam	1	-	-	-	1	-	1	3
St. Hs van Arnhem en Nijmegen	Arnhem	2	2	4	-	1	-	22	30
ArtEZ	Arnhem	-	-	-	-	-	4	-	4
Avans Hs Breda-Tilburg	Breda	3	1	2	-	-	1	7	13
NHTV internationale Hs Breda	Breda	8	-	-	-	-	-	4	11
Hs INHOLLAND Delft	Delft	-	-	-	1	-	-	-	1
St. The Design Academy	Eindhoven	-	-	-	-	-	7	-	7
Pedagogische Hs Hemelrijken	Eindhoven	-	-	-	-	2	-	-	2
St. Fontys	Eindhoven	3	-	-	-	6	-	2	10
Saxion Hs Enschede	Enschede	-	-	-	-	-	2	-	2
Hs Zuyd	Heerlen	41	32	18	-	20	69	17	196
Noordelijke Hs Leeuwarden	Leeuwarden	-	-	-	-	-	-	1	1
Christelijke Hs Nederland	Leeuwarden	2	-	-	-	-	-	-	2
Van Hall Instituut	Leeuwarden	-	-	-	3	-	-	-	3
St. Hs Leiden	Leiden	-	1	1	-	-	-	-	2
Pedagogische Hs Midden Limburg	Roermond	-	-	-	-	1	-	-	1
Codarts, Hs voor de Kunsten	Rotterdam	-	-	-	-	2	19	-	21
Hs Rotterdam eo	Rotterdam	-	1	-	-	-	-	1	2
Hs INHOLLAND	Rotterdam	1	1	-	-	-	-	-	2
Hs voor Beeldende Kunsten Muziek & Dans	s Gravenhage	-	-	-	-	-	17	-	17
Haagse Hs / TH Rijswijk / AICT Zoetermeer	s Gravenhage	-	-	3	-	-	-	-	3
HAS Den Bosch	sHertogenbosch	-	-	-	1	-	-	-	1
Hs Katholieke Leergangen Sittard	Sittard	-	2	-	-	2	-	-	4
Hs Katholieke Leergangen Tilburg	Tilburg	4	-	-	-	14	27	-	45
St. Hs voor de Kunsten Utrecht	Utrecht	-	-	-	-	-	1	1	2
Hs van Utrecht	Utrecht	-	2	3	-	7	-	-	11
Hs Zeeland	Vlissingen	-	-	-	-	1	-	13	14
Hs Helicon	Zeist	-	-	-	-	4	-	-	4
Chr Hogesch Windesheim	Zwolle	-	-	-	-	1	-	-	1
Gereformeerde Hs Zwolle	Zwolle	-	1	-	-	-	-	-	1
Totaal		65	42	30	5	61	174	68	445

6.2 Vlaanderen

6.2.1. Totale onderwijsparticipatie

In het academiejaar 2004/2005 waren er 1.180 Nederlandse studenten ingeschreven in het Vlaams hogescholenonderwijs. Dit is een stijging met 354 studenten (+42,9%) ten opzichte van twee jaar voordien. Hogeschool Antwerpen is koploper met 204 studenten (aandeel van ruim 17,3%) gevolgd door de Katholieke Hogeschool Kempen en de Katholieke Hogeschool Mechelen met respectievelijk 158 en 103 Nederlandse studenten. Voor de Katholieke Hogeschool Mechelen betekent dit een stijging met liefst 124% (+57) in vergelijking met 2002/2003. Maar ook de Hogeschool Antwerpen is met 34,2% (+52) en de Katholieke Hogeschool Kempen met 68,1% (+64) toegenomen in vergelijking met 2002/2003.

De populairste studiegebieden zijn *Gezondheidszorg* en *Handelwetenschappen en bedrijfskunde*. Zij zijn goed voor 26,9% en 18,1% van de Nederlandse studenten in het Hogescholenonderwijs. Daarnaast trekken *Architectuur*, *Audiovisuele en beeldende kunst* en *Industriële wetenschappen en technologie en nautische wetenschappen*, samen 33,4% van de Nederlandse studenten aan.

Opvallendste stijgers zijn de studiegebieden *Gezondheidszorg* met 129 (+68,3%), *Architectuur* met 64 studenten (+64,0%), *Sociaal agogisch werk* met 35 (+106,1%) en *Onderwijs* met 33 inschrijvingen (+56,90%).

Tabel 10. Totaal aantal Nederlandse studenten in het Vlaamse hogescholenonderwijs, naar instelling en studiegebied in 2004/2005

STUDIEGEBIED	STUDIEGEBIED													TOTAAL
	ARCHITECTUUR	AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNST	BIOTECHNIEK	GECOMBINEERDE STUDIEGEBIEDEN	GEZONDHEIDSZORG	HANDELSWETENSCHAPPEN EN BEDRIJFSKUNDE	INDUSTR. WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGIE, EN NAUTISCHE WETENSCHAPPEN	MUZIEK EN DRAMATISCHE KUNST	MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN	ONDERWIJS	PRODUCTONTWIKKELING	SOCIAAL-AGOGISCH WERK	TOEGEPASTE TAALKUNDE	
HOGESCHOOL														
Arteveldehogeschool	-	-	-	-	10	3	1	-	-	8	-	2	-	24
EHSAL-Europese Hogeschool Brussel	-	-	-	-	6	10	-	-	-	3	-	8	-	27
Erasmushogeschool Brussel	32	8	-	-	3	11	12	2	2	3	-	2	3	78
Groep T - Leuven Hogeschool	-	-	-	-	-	-	9	-	-	5	-	-	-	14
Hogere Zeevaartschool	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3
Hogeschool Antwerpen	16	50	-	-	73	6	10	9	5	10	3	6	16	204
Hogeschool Gent	13	12	1	-	7	12	8	7	4	8	-	7	5	84
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	-	17	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	18
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	11	5	-	1	-	11	19	4	1	-	-	-	4	56
Hogeschool West-Vlaanderen	1	-	-	-	-	3	3	-	-	1	-	1	-	9
Karel de Grote-Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen	-	6	-	-	37	29	6	-	-	6	-	5	-	89
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	-	-	-	-	7	3	1	-	-	4	-	-	-	15
Katholieke Hogeschool Kempen	-	-	4	-	121	16	12	-	-	5	-	-	-	158
Katholieke Hogeschool Leuven	-	-	-	-	11	13	1	-	-	7	-	5	-	37
Katholieke Hogeschool Limburg	-	15	-	-	15	6	6	-	-	11	-	8	-	61
Katholieke Hogeschool Mechelen	79	-	-	-	-	23	-	-	-	1	-	-	-	103
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	-	-	-	-	3	-	7	-	-	4	-	-	-	14
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	-	-	2	-	1	1	1	-	-	5	-	1	-	11
Lessius Hogeschool	-	-	-	-	2	5	-	-	-	-	-	9	21	37
Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen	-	-	-	-	2	23	3	-	-	-	-	7	-	35
Provinciale Hogeschool Limburg	12	9	1	-	20	20	-	-	-	1	-	-	-	63
XIOS Hogeschool Limburg	-	-	-	-	-	19	5	-	-	9	-	7	-	40
Totaal	164	122	8	1	318	214	108	22	12	91	3	68	49	1.180

6.2.2. Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie

M.b.t. de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie zien we in vergelijking met het academiejaar 2002/2003 een opvallende stijging voor de studiegebieden *Architectuur* van 68 naar 131 studenten of een stijging met 92,6%, en *Gezondheidszorg* van 128 naar 246 studenten of een toename met 92,2%. Ook bij andere studiegebieden zien we een wijziging van het aantal studenten dat dagelijks de grens overgaat. Bij *Audiovisuele en beeldende kunsten* is er een toename met 33 inschrijvingen, bij *Onderwijs* met 11 en bij *Sociaal-agogisch werk* eveneens met 11 inschrijvingen.

De hogescholen met de meeste grensoverschrijdende studenten zijn de Hogeschool Kempen (114) en de Hogeschool Antwerpen (59) voor *Gezondheidszorg*, gevolgd door de Katholieke Hogeschool Mechelen (73) en Erasmushogeschool Brussel (30) voor wat *Architectuur* betreft. Vermoedelijk spelen zowel het studieaanbod als de bereikbaarheid van uit Nederland hierin een belangrijke rol.

Tabel 11. Aantal Nederlandse studenten in het Vlaamse hogescholenonderwijs, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied in 2004/2005

STUDIEGEBIED	STUDIEGEBIED												TOTAAL
	ARCHITECTUUR	AUDIOVISUELE EN BEELDDE KUNST	BIOTECHNIEK	GEZONDHEIDSZORG	HANDELSWETENSCHAPPEN EN BEDRIJFSKUNDE	INDUSTRIËLE, WET. EN TECHNOLOGIE, EN NAUTISCHE WETENSCHAPPEN	MUZIEK EN DRAMATISCHE KUNST	MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN	ONDERWIJS	PRODUCTONTWIKKELING	SOCIAAL-AGOGISCH WERK	TOEGEPASTE TAALKUNDE	
HOGESCHOOL													
Arteveldehogeschool	-	-	-	6	1	1	-	-	1	-	1	-	10
EHSAL-Europese Hogeschool Brussel	-	-	-	3	2	-	-	-	1	-	2	-	8
Erasmushogeschool Brussel	30	2	-	1	5	3	2	1	1	-	-	2	47
Groep T - Leuven Hogeschool	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2
Hogere Zeevaartschool	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Hogeschool Antwerpen	13	25	-	59	1	-	7	4	2	1	1	9	122
Hogeschool Gent	4	5	1	1	4	4	3	3	3	-	3	-	31
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	2	2	-	-	-	10	1	-	-	-	-	2	17
Hogeschool West-Vlaanderen	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Karel de Grote-Hogeschool KH Antwerpen	-	2	-	30	6	2	-	-	1	-	2	-	43
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	-	-	-	6	1	-	-	-	1	-	-	-	8
Katholieke Hogeschool Kempen	-	-	-	114	-	1	-	-	1	-	-	-	116
Katholieke Hogeschool Leuven	-	-	-	6	-	-	-	-	2	-	1	-	9
Katholieke Hogeschool Limburg	-	15	-	9	-	4	-	-	2	-	2	-	32
Katholieke Hogeschool Mechelen	73	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	78
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	4
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Lessius Hogeschool	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	13	17
Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	2	-	8
Provinciale Hogeschool Limburg	8	6	-	10	3	-	-	-	-	-	-	-	27
XIOS Hogeschool Limburg	-	-	-	-	7	-	-	-	3	-	-	-	10
Totaal	131	63	1	246	42	29	13	8	22	1	17	26	599

7. Wederzijdse onderwijsparticipatie bij universiteiten

7.1 Nederland

7.1.1 Totale onderwijsparticipatie

Het totale aantal Vlaamse studenten in het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs is sinds de vorige telling met 500 toegenomen. Zoals Tabel 12 laat zien, studeerden er in 2004/2005 1.357 Vlamingen bij de Nederlandse universiteiten. De grootste groei is gerealiseerd door de Universiteit Maastricht die door een toename met 400 studenten nu bovenaan de lijst staat. Tweede op de lijst nu is de Technische Universiteit Delft die qua omvang gelijk is gebleven. De meeste Vlaamse studenten vinden we in de sector *Techniek*, gevolgd door de sectoren *Ge-drag & Maatschappij*, *Taal & Cultuur* en sterk stijgend *Gezondheid*.

In tabel 31 in bijlage 1 is te zien bij welke opleidingen de meeste Vlaamse studenten voorkomen. Veruit het hoogst scoort de opleiding *Lucht- en ruimtevaarttechniek* in Delft met in de bachelor en master samen 195 Vlaamse studenten, een in het Nederlandse taalgebied unieke universitaire opleiding. Sterk gestegen is *Psychologie* van 66 naar 202 Vlaamse studenten. De opleiding *Algemene Gezondheidswetenschappen* is ook flink gestegen tot 100 Vlaamse studenten. Samen met de stijging bij *Geneeskunde* van 22 naar 66 Vlaamse studenten is de Vlaamse participatie aan het Nederlandse onderdeel *Gezondheid* toegenomen tot 188 studenten.

Tabel 12. Totaal aantal Vlaamse studenten in het Nederlands wetenschappelijk onderwijs, naar instelling en studiegebied in 2004/2005

	ECON	G&M	GEZ	LANDB	NATUUR	OND	RECHT	T & C	TECH	Totaal
EUR	14	5	5	-	-	-	5	2	-	30
LEI	-	34	4	-	11	-	7	35	-	91
RUG	2	3	1	-	2	-	5	7	-	19
RUN	6	8	10	-	3	1	2	12	-	42
TUD	-	-	-	-	1	-	-	-	263	264
TUE	-	-	-	-	-	-	-	-	76	76
UM	60	184	151	-	6	-	106	65	-	571
UT	-	3	-	-	-	-	-	-	2	5
UU	1	17	10	-	15	-	2	25	-	70
UvA	3	20	3	-	8	-	8	33	-	74
UvT	18	18	-	-	-	-	7	5	-	47
VU	2	7	4	-	4	-	-	7	-	23
WU	-	-	-	45	-	-	-	-	-	45
Totaal	106	298	188	45	49	1	140	190	341	1.357

Deze gegevens zijn exclusief de studenten aan de transnationale Universiteit Limburg, die aan de orde komen in paragraaf 7,3,

7.1.2 Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie

De grensoverschrijdende deelname aan het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs wordt getoond in Tabel 13. Deze deelname is sinds de vorige telling flink gestegen van 601 naar 791 en wel alleen bij de Universiteit Maastricht. Veel meer studenten bij de TUD wonen tegenwoordig in Nederland, dus de grensoverschrijdende deelname in *Techniek* is afgenomen maar in onderdelen *Gedrag & Maatschappij*, *Gezondheid en Recht* is juist de groei van de Universiteit van Maastricht terug te vinden.

Tabel 13. Aantal grensoverschrijdende Vlaamse studenten wonend in België aan het Nederlands wetenschappelijk onderwijs, naar instelling en studiegebied in 2004/2005

	ECON	G&M	GEZ	LANDB	NATUUR	OND	RECHT	T & C	TECH	Totaal
EUR	5	1	-	-	-	-	1	-	-	7
LEI	-	11	-	-	3	-	2	8	-	24
RUG	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3
RUN	-	2	2	-	-	1	-	1	-	6
TUD	-	-	-	-	-	-	-	-	127	127
TUE	-	-	-	-	-	-	-	-	54	54
UM	48	166	136	-	5	-	99	63	-	517
UT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
UU	1	5	1	-	2	-	-	6	-	14
UvA	-	-	1	-	-	-	1	5	-	7
UvT	8	8	-	-	-	-	1	1	-	18
VU	-	1	-	-	1	-	-	3	-	5
WU	-	-	-	11	-	-	-	-	-	11
Totaal	62	193	140	11	10	1	107	86	181	791

7.2 Vlaanderen

7.2.1 Totale onderwijsparticipatie

Er is een lichte stijging merkbaar van het totale aantal Nederlandse studenten in het Vlaams universitair onderwijs ten opzichte van twee academiejaren geleden. In 2002/2003 waren er 1.487, nu 1.507 inschrijvingen of een stijging met 1,3%. In 2002/2003 zagen we nog een daling met 3,1% in vergelijking met 2000/2001.

De meest opvallende stijging van het aantal Nederlandse inschrijvingen zien we bij de KUL met 59 (+15,7%) en de UG met 29 (+7,7%) Nederlandse studenten.

Ondanks de totale stijging zien we ook dit studiejaar een daling van het aantal inschrijvingen voor het studiegebied *Geneeskunde* (-114) dat nu nog 302 Nederlandse studenten telt. Dit komt overeen met 20,0% van de Nederlandse universiteitsstudenten die in Vlaanderen studeren. *Diergeneeskunde* is nu het populairste studiegebied met 359 studenten (+17) of 23,8% van het totaal aantal Nederlandse inschrijvingen. *Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht* is met 74 Nederlandse studenten de opvallendste stijger (+44 of +146,7%). Opvallende daler naast *Geneeskunde* is *Gecombineerde studiegebieden* (-64) en *Wetenschappen* (-74). Onder de noemer "Gecombineerde studiegebieden" behoren eveneens de opleidingen die niet in één studiegebied onder te brengen zijn. De daling aan de tUL heeft te maken met het feit dat de Nederlandse studenten in de tUL-opleidingen om administratieve redenen inschrijven aan de Universiteit Maastricht.

Tabel 14. Totaal aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten naar studiegebied en naar instelling in 2004/2005

Studiegebied	UNIVERSITEITEN EN ANDERE INSTELLINGEN VOOR ACADEMISCH ONDERWIJS EN ONDERZOEK											
	KUB	KUL	UH (6)	UG	VUB	UA	tUL (1)	FPG (2)	ITG (3)	Vlerick (4)	ETF (5)	Totaal
Archeologie en kunstwetenschappen	-	13	-	11	7	-	-	-	-	-	-	31
Biomedische wetenschappen	-	28	-	3	1	25	6	-	-	-	-	63
Diergeneeskunde	-	-	-	254	-	105	-	-	-	-	-	359
Economische en toeg.economische wetenschappen	-	26	16	5	10	42	-	-	-	3	-	102
Farmaceutische wetenschappen	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	4
Gecombineerde studiegebieden	-	12	-	6	-	2	-	-	-	-	-	20
Geneeskunde	-	103	10	19	35	126	-	-	9	-	-	302
Geschiedenis	-	10	-	3	3	5	-	-	-	-	-	21
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	-	17	-	-	-	-	-	21	-	-	36	74
Lichamelijke opvoeding, revalidatiewetenschappen en kinesithérapie	-	25	-	12	6	-	-	-	-	-	-	43
Politieke en sociale wetenschappen	1	25	-	7	13	22	-	-	-	-	-	68
Psychologie en pedagogische wetenschappen	-	37	-	19	13	-	-	-	-	-	-	69
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	4	20	-	10	18	21	-	-	-	-	-	73
Sociale gezondheidswetenschappen	-	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-	8
Taal- en letterkunde	-	17	-	14	9	15	-	-	-	-	-	55
Tandheelkunde	-	21	-	6	8	-	-	-	-	-	-	35
Toegepaste biologische wetenschappen	-	6	-	3	3	-	-	-	-	-	-	12
Toegepaste wetenschappen	-	26	-	9	12	-	-	-	-	-	-	47
Wetenschappen	-	22	9	20	5	17	6	-	-	-	-	79
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	19	-	6	7	10	-	-	-	-	-	42
Totaal	5	434	35	408	152	392	12	21	9	3	36	1.507

(1) tUL : transnationale Universiteit Limburg: Deze instelling werd bij verdrag opgericht door Nederland en Vlaanderen en is een binationale instelling. In Vlaanderen is het een ambtshalve geregistreerde instelling en maakt, via de Universiteit Hasselt, deel uit van de groep van de Vlaamse universiteiten.

(2) Nederlandstalige afdeling van de Faculteit Protestantse Godgeleerdheid Brussel

(3) Instituut voor Tropische Geneeskunde.

(4) Vlerick Leuven Gent - Management School

(5) Evangelische Theologische Faculteit Heverlee

(6) UH: Universiteit Hasselt, voorheen LUC

In Vlaanderen wordt sedert het academiejaar 1997/1998 een toelatingsproef georganiseerd voor de studiegebieden *Geneeskunde* en *Tandheelkunde*. Tabel 15 geeft de evolutie weer van het aantal Nederlandse studenten die geslaagd zijn voor de eerste of de tweede zitting van die toelatingsproef. Na het academiejaar 1997/1998 halveerde het aantal geslaagde Nederlandse studenten. De Nederlandse geslaagden vertegenwoordigen momenteel 10,6% van het totaal aantal geslaagde studenten.

Tabel 15. Toelatingsexamen Geneeskunde en Tandheelkunde: evolutie van de verhouding van het aantal geslaagde Nederlandse studenten op het totaal aantal geslaagde studenten

	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05
Geslaagde Nederlandse studenten	194	94	73	62	76	62	80	91
Totaal aantal geslaagde studenten	966	447	469	517	569	606	859	855
Procentueel aandeel Nederl. stud.	20,1%	21,0%	15,6%	12,0%	13,4%	10,2%	9,3%	10,6%

In Tabel 17 wordt de evolutie van de inschrijvingen in de eerste kandidatuur/bachelor *Geneeskunde* en *Tandheelkunde* weergegeven. Voor de academiejaren 1997/1998 tot 1999/2000 is het aantal ingeschreven studenten hoger dan het aantal studenten dat slaagde voor de toelatingsproef. Dit was te wijten aan de inschrijving van bissers en/of trissers, m.a.w. studenten die voor een tweede of derde keer ingeschreven waren in de eerste kandidatuur. Zij hoefden niet opnieuw deel te nemen aan de toelatingsproef.

In de academiejaren 2000/2001 tot en met 2003/2004 schommelt de verhouding tussen het aantal Nederlandse studenten dat slaagde voor het toelatingsexamen en het aantal dat zich inschreef voor de studie van *Geneeskunde* en *Tandheelkunde* tussen 65,8% en 71,3%. Nu bedraagt deze verhouding 85,6%. Het procentuele aandeel van de Nederlandse studenten is voor het studiegebied *Geneeskunde* toegenomen met 2% in vergelijking met vorig jaar.

Uit de gegevens in Tabel 17 kunnen we afleiden dat het aantal Nederlandse studenten in vergelijking met het totaal aantal inschrijvingen in de eerste kandidatuur/bachelor *Geneeskunde* sinds 1997/1998 is teruggelopen van 182 naar 63 in 2004/2005. Dit komt overeen met een terugval van 19,7% naar 8,5% op het totaal aantal inschrijvingen. Deze terugloop is grotendeels het gevolg van de toelatingsproef die werd ingericht voor de studiegebieden *Geneeskunde* en *Tandheelkunde* vanaf het academiejaar 1997/1998 in Vlaanderen en het optrekken van de numerus fixus in Nederland (zie Tabel 16). In het studiegebied *Tandheelkunde* is de terugloop minder spectaculair. Momenteel zijn 14 Nederlandse studenten ingeschreven in de eerste kandidatuur/bachelor tegen 18 in 1997/1998.

Tabel 16. Ontwikkeling van de numerus fixus bij medische opleidingen in Nederland

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Geneeskunde	1.686	1.750	1.750	1.813	1.875	2.010	2.140	2.550	2.550	2.850	2.850
Tandheelkunde	210	210	210	225	225	260	300	300	300	300	300
Diergeneeskunde	175	175	175	175	175	225	225	225	225	225	225
Totaal	2.071	2.135	2.135	2.213	2.275	2.495	2.665	3.075	3.075	3.375	3.375

Tabel 17. Evolutie van het aantal ingeschreven studenten in de eerste kandidatuur / bachelor Geneeskunde en Tandheelkunde

	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05
Arts								
Nederlandse studenten	182	96	74	36	50	34	44	63
Totaal aantal studenten	924	529	425	440	431	487	688	742
Procentueel aandeel	19,7%	18,1%	17,4%	8,2%	11,6%	7,0%	6,4%	8,5%
Tandarts								
Nederlandse studenten	18	15	7	6	6	7	13	14
Totaal aantal studenten	115	52	42	39	70	71	84	89
Procentueel aandeel	15,7%	28,8%	16,7%	15,4%	8,6%	9,9%	15,5%	15,7%
Totaal								
Nederlandse studenten	200	111	81	42	56	41	57	77
Totaal aantal studenten	1039	581	467	479	501	558	772	831
Procentueel aandeel	19,2%	19,1%	17,3%	8,8%	11,2%	7,3%	7,4%	9,3%

(1) In vorige publicaties werden in deze tabel cijfers opgenomen van een registratie in oktober.

Dit jaar worden in deze tabel de data van de officiële studentenregistratie van 1 februari opgenomen.

(bron cijfers 97-98 en 98-99 : Vlaamse Interuniversitaire Raad; bron latere data: departement Onderwijs)

(2) Voor het academiejaar 2004/2005 worden hier de bachelors vermeld (1ste bachelor + flexibel leertraject UH en tUL).

Tabel 18. Evolutie van het totaal aantal Nederlandse studenten in de studiegebieden Geneeskunde, Tandheelkunde en Diergeneeskunde

Studiegebied Geneeskunde	Academiejaar				
	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05
Aantal Nederlandse studenten	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05
- die in België wonen	117	109	97	80	64
- die in Nederland wonen	911	640	489	333	236
- die in een ander land wonen	8	1	2	3	2
Totaal aantal Nederlandse studenten	1.036	750	588	416	302

Studiegebied Tandheelkunde	Academiejaar				
	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05
Aantal Nederlandse studenten	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05
- die in België wonen	12	8	5	4	4
- die in Nederland wonen	50	39	39	31	31
- die in een ander land wonen	0	0	1	1	0
Totaal aantal Nederlandse studenten	62	47	45	36	35

Studiegebied Diergeneeskunde	Academiejaar				
	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05
Aantal Nederlandse studenten	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05
- die in België wonen	71	18	29	24	23
- die in Nederland wonen	263	315	305	314	333
- die in een ander land wonen	1	1	1	4	3
Totaal aantal Nederlandse studenten	335	334	335	342	359

Sinds 1996/1997 is het aantal Nederlanders in het studiegebied *Geneeskunde* teruggelopen met 734 studenten of met 70,9%. In vergelijking met 2002/2003 bedraagt dit verschil 114 studenten of 27,4%.

Voor het studiegebied *Tandheelkunde* is het aantal Nederlandse studenten teruggelopen met 27 of 43,5% sinds 1996/1997.

Voor het studiegebied *Diergeneeskunde* zien we een kleine stijging. Het aantal Nederlandse studenten is sinds 1996/1997 toegenomen met 24 studenten (+7,2%).

7.2.2 Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie

Het totaal aantal studenten dat in Nederland woont en in Vlaanderen een universiteit bezoekt is in vergelijking met 2002/2003 licht gedaald met 28 (zie tabel 20).

Uit Tabel 18 kunnen we afleiden dat het aantal Nederlandse studenten dat de grens overgaat om *Geneeskunde* te studeren sinds 1996/1997 is teruggelopen van 911 naar 236 (-74,1%).

Voor *Tandheelkunde* is de daling beperkt tot 19 studenten (-38,0%) en bedraagt nu 31. Enkel voor *Diergeneeskunde* zien we een toename met 70 (+26,6%) tot 333 studenten.

In vergelijking met 2002/2003 (zie Tabel 20) is het aantal Nederlandse studenten *Geneeskunde* die in Nederland wonen gedaald met 97 inschrijvingen (-29,1%). Voor *Tandheelkunde* blijft dit ongewijzigd en voor *Diergeneeskunde* zien we een toename met +19 (+6,1%).

Voor de *Gecombineerde studiegebieden* zien we een daling van het aantal studenten dat in Nederland woont met 47 (-82,5%). De daling van het aantal inschrijvingen van in Nederland wonende studenten voor *Geneeskunde* en de *Gecombineerde studiegebieden* wordt gecompenseerd door een stijging gespreid over de ander studiegebieden. Uitschieter hierbij is *Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht* met een toename van 37 inschrijvingen.

7.2.3 Transnationale Universiteit Limburg (tUL)

De transnationale Universiteit Limburg werd in 2000 opgericht en is een uniek samenwerkingsverband tussen de Universiteit Maastricht (UM) en Universiteit Hasselt (LUC, Hasselt-Diepenbeek). Deze universiteit kan beschouwd worden als één universiteit met een thuisbasis in twee landen. Daarmee is de tUL een buitengewoon voorbeeld van internationalisering van het hoger onderwijs in Europa. Om dubbeltellingen met de Nederlandse gegevens te voorkomen is overeengekomen om deze aantallen in de tabellen voor Vlaanderen op te nemen. Zij zijn niet terug te vinden in de Nederlandse cijfers.

Het studieaanbod van de tUL bestaat uit twee zogenoemde Schools: de School voor Levenswetenschappen (Studiegebied Biomedische wetenschappen) en de School voor Informatietechnologie (studiegebied Wetenschappen). Het begrip School is ontleend aan het Angelsaksische systeem. Daar zijn Schools delen van een universiteit die verantwoordelijk zijn voor de praktische organisatie van onderwijs en onderzoek in een bepaalde discipline. Beide studiegebieden worden zowel op de campus Maastricht als op de campus Hasselt-Diepenbeek aangeboden. Afhankelijk van de keuzevakken worden sommige onderdelen op één van beide campussen georganiseerd.

Tabel 20. Aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, wonend in Nederland, naar studiegebied en instelling 2004/2005

Studiegebied	UNIVERSITEITEN EN ANDERE INSTELLINGEN VAN ACADEMISCH ONDERWIJS EN ONDERZOEK											Totaal
	KUB	KUL	UH	UG	VUB	UA	tUL (1)	FPG (2)	ITG (3)	Vlerick (4)	ETF (5)	
Archeologie en kunstwetenschappen	-	9	-	2	4	-	-	-	-	-	-	15
Biomedische wetenschappen	-	22	-	2	1	18	6	-	-	-	-	49
Diergeneeskunde	-	-	-	238	-	95	-	-	-	-	-	333
Economische en toeg.economische wetenschappen	-	6	7	1	4	9	-	-	-	1	-	28
Farmaceutische wetenschappen	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3
Gecombineerde studiegebieden	-	6	-	2	-	2	-	-	-	-	-	10
Geneeskunde	-	85	9	14	27	94	-	-	7	-	-	236
Geschiedenis	-	4	-	-	1	4	-	-	-	-	-	9
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	-	10	-	-	-	-	-	13	-	-	35	58
Lichamelijke opvoeding, revalidatie wetenschappen en kinesitherapie	-	19	-	8	3	-	-	-	-	-	-	30
Politieke en sociale wetenschappen	1	10	-	3	5	11	-	-	-	-	-	30
Psychologie en pedagogische wetenschappen	-	18	-	10	1	-	-	-	-	-	-	29
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	2	7	-	7	5	4	-	-	-	-	-	25
Sociale gezondheidswetenschappen	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Taal- en letterkunde	-	8	-	7	3	5	-	-	-	-	-	23
Tandheelkunde	-	19	-	4	8	-	-	-	-	-	-	31
Toegepaste biologische wetenschappen	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	4
Toegepaste wetenschappen	-	8	-	4	4	-	-	-	-	-	-	16
Wetenschappen	-	11	7	10	1	11	2	-	-	-	-	42
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	13	-	5	2	3	-	-	-	-	-	23
Totaal	3	260	23	320	70	257	8	13	7	1	35	997

(1) tUL : transnationale Universiteit Limburg: Deze instelling werd bij verdrag opgericht door Nederland en Vlaanderen en is dus een binationale instelling. In Vlaanderen is het een ambtshalve geregistreerde instelling en maakt, via de Universiteit Hasselt, deel uit van de groep van de Vlaamse universiteiten.

(2) Nederlandstalige afdeling van de Faculteit Protestantse Godgeleerdheid Brussel

(4) Vlerick Leuven Gent - Management School

(3) Instituut voor Tropische Geneeskunde.

5) Evangelische Theologische Faculteit Heverlee

Tabel 21. Aantal hoofdinschrijvingen naar studiegebied, opleiding, en nationaliteit voor de transnationale Universiteit Limburg 2004/2005

	Belgische studenten wonend in			Nederlandse studenten wonend in			Andere nationaliteit	Totaal
	België	Nederland	Ander	België	Nederland	Ander		
Wetenschappen								
Informatica - academisch gerichte bachelor	90	-	-	1	-	-	2	93
Informatica - basisopleiding 2de cyclus	55	-	-	-	-	-	-	55
Informatica - academische initiële lerarenopleiding	8	-	-	1	1	-	-	10
Informatica - academische graad van doctor	26	-	-	-	-	-	1	27
Informatica-kennistechnologie - academisch gerichte bachelor	74	-	-	2	1	-	-	77
Informatica-technologie - aanvullende opleiding GAS	10	-	-	-	-	-	1	11
Kennistechnologie - academisch gerichte bachelor	2	-	-	-	-	-	-	2
Totaal	265	-	-	4	2	-	4	275
Biomedische wetenschappen								
Biomedische wetenschappen - academisch gerichte bachelor	217	-	-	-	5	-	2	224
Biomedische wetenschappen - basisopleiding 2de cyclus	16	-	-	-	-	-	-	16
Biomedische wetenschappen - academische initiële lerarenopleiding	14	-	-	-	-	-	-	14
Biomedische wetenschappen - academische graad van doctor	22	-	-	-	1	-	-	23
Totaal	269	-	-	-	6	-	2	277
Algemeen totaal								
Academisch gerichte bachelor	383	-	-	3	6	-	4	396
Basisopleiding 2de cyclus	71	-	-	-	-	-	-	71
Aanvullende opleiding GAS	10	-	-	-	-	-	1	11
Academische initiële lerarenopleiding	22	-	-	1	1	-	-	24
Academische graad van doctor	48	-	-	-	1	-	1	50
Totaal transnationale Universiteit Limburg	534	-	-	4	8	-	6	552

8. Nederlandse deelname aan het onderwijs voor sociale promotie

Vanaf het schooljaar 1999/2000 onderging het onderwijs voor sociale promotie een grondige herstructurering door de invoering van het modulair stelsel. In het modulair onderwijs werd het systeem van 2 semesters vervangen door inschrijvingen binnen een referteperiode. Een referteperiode loopt van 1 februari tot 31 januari. De duur van een cursus bedraagt vier tot veertig weken en één cursist kan meerdere cursussen volgen. Een cursist wordt zoveel maal geteld als het aantal cursussen waarvoor hij zich inschrijft binnen de referteperiode. Daardoor bevatten de data een onbekend aantal dubbelstellingen. Het aantal hoofdelijke personen kan momenteel niet uit de gegevens afgeleid worden.

Het verlaten van een vaste teldatum is ingegeven door de meer flexibele wijze van organiseren van het modulair onderwijs. De laatste jaren werden stelselmatig meer en meer opleidingen in modules aangeboden. Omdat vanaf de telling van 2000/2001 met referteperiodes wordt gewerkt, is vergelijking met vroegere gegevens niet zinvol. We beperken ons daarom tot een vergelijking vanaf de referteperiode 2000/2001.

Tabel 22. Evolutie van het aantal Nederlandse cursisten in het onderwijs voor sociale promotie 2004/2005

Schooljaar	Woonachtig in			Totaal
	Nederland	België	Ander	
1995-1996	1.698	1.084	-	2.782
1996-1997	1.794	1.070	-	2.864
1998-1999	2.070	1.306	1	3.377
2000-2001	5.595	1.816	2	7.413
2002-2003	6.766	2.144	5	8.915
2004-2005 (1)	6.714	2.443	8	9.165

(1) In het bestand hebben 503 cursisten de woonplaats 'andere'. Het gaat hier om onnauwkeurigheden in de toegeleverde data. Deze cursisten werden verdeeld in de verhouding van het aantal cursisten die Nederland of België als woonplaats hebben opgegeven.

In het onderwijs voor sociale promotie zien we in vergelijking met 2002/2003 een lichte toename van het aantal Nederlandse cursisten met 250 inschrijvingen (+2,5%). Het aantal Nederlanders dat in België woont is toegenomen met 299 (13,95%). Het aantal cursisten (aantal inschrijvingen) dat hiervoor de grens oversteekt is gedaald met 52 inschrijvingen (-0,8%). Het percentage Nederlandse cursisten woonachtig in Nederland op het totaal aantal Nederlandse deelnemers aan het onderwijs voor sociale promotie is in vergelijking met vorige meting licht gedaald met 0,8% en bedraagt nu 73,3%.

9. Vlaamse studenten bij de Open Universiteit

Bij de Open Universiteit (OU) studeren 2.095 Vlaamse studenten. Daarvan wordt het overgrote deel (2.025) ondersteund door Vlaamse studiecentra, zoals tabel 23 laat zien. Studenten bij de Open Universiteit zijn vrij in de keuze van het studiecentrum. Gebruikelijk is, dat ze een studiecentrum kiezen dat het dichtst bij hun woonplaats ligt, dan wel het gemakkelijkst te bereiken is.

De grensoverschrijdende deelname bij de Open Universiteit is gering. Slechts 18 Vlamingen die in België woonden, waren ingeschreven bij Nederlandse studiecentra en 5 Belgen die in Nederland woonden, waren ingeschreven bij een Vlaams studiecentrum.

Tabel 23. Aantal Vlaamse studenten aan de Open Universiteit in 2004/2005

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Studiecentra in Nederland			
Amsterdam	5	1	6
Breda	3	4	7
Den Haag	15	1	16
Eindhoven	3	2	5
Heerlen	2	8	10
Leeuwarden	1	-	1
Nijmegen	5	1	6
Rotterdam	6	-	6
Utrecht	7	1	8
Vlissingen	5	-	5
Totaal studiecentra Nederland	52	18	70
Studiecentra in Vlaanderen			
Antwerpen	3	641	644
Brussel	1	38	39
Diepenbeek	-	336	336
Gent	1	618	619
Kortrijk	-	165	165
Leuven	-	222	222
Totaal studiecentra Vlaanderen	5	2.020	2.025
Algemeen totaal	57	2.038	2.095

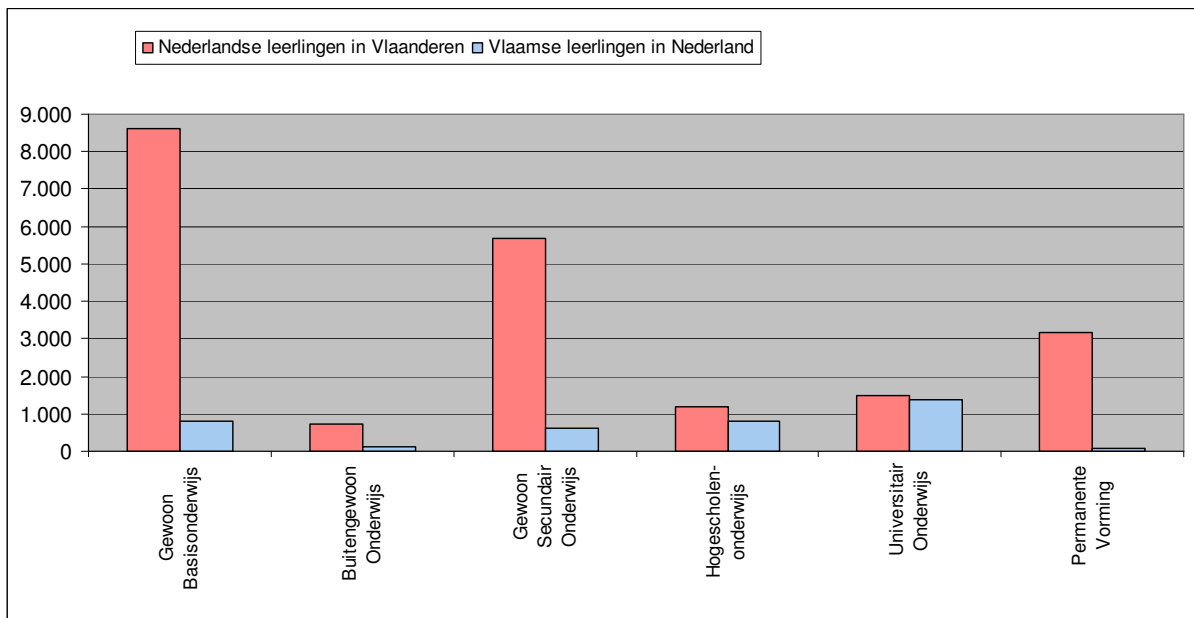

10. Vergelijking van de wederzijdse onderwijsparticipatie

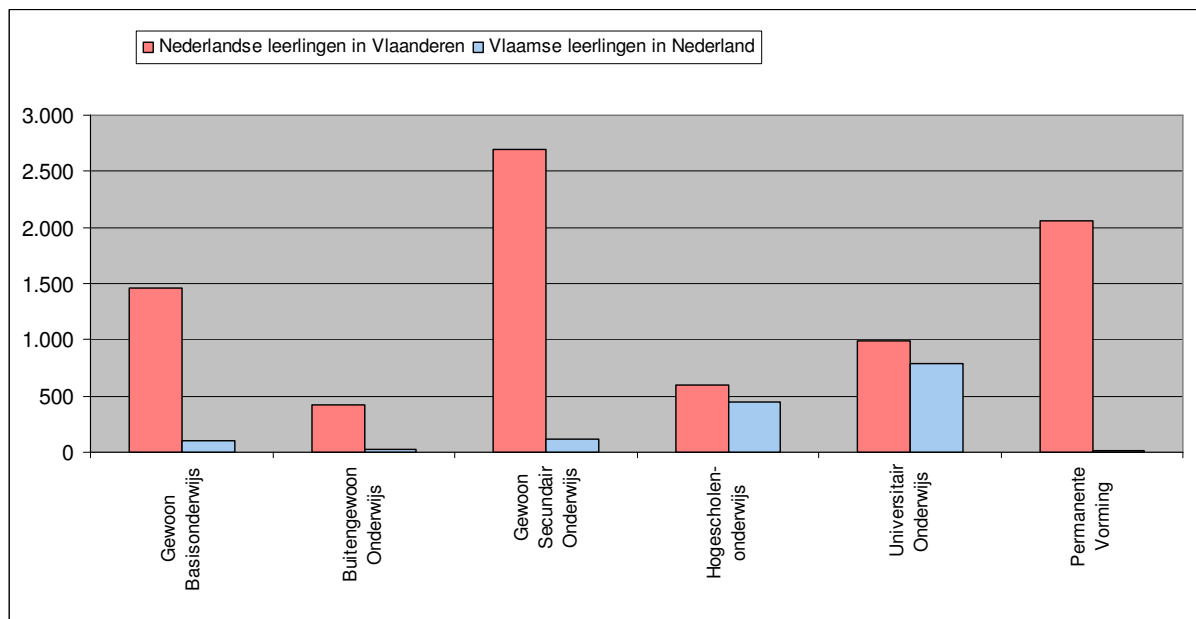
Er zijn 20.984 Nederlandse onderwijsdeelnemers in Vlaanderen en hiertegenover staan 3.762 Vlaamse onderwijsdeelnemers die in Nederland studeren .

In Figuur 1 is de deelname van Vlaamse en Nederlandse leerlingen aan het onderwijs in het buurland in beeld gebracht. In de meeste onderwijssectoren nemen opvallend meer Nederlandse leerlingen deel aan het Vlaamse onderwijs dan Vlaamse leerlingen aan het Nederlandse onderwijs. Alleen voor het universitair onderwijs is het aantal inschrijvingen gelijklopend met 1.507 Nederlandse studenten in Vlaanderen en 1.357 Vlaamse studenten in Nederland.

Figuur 1. Totale participatie van Vlaamse en Nederlandse leerlingen aan het onderwijs in het buurland.

Figuur 2. Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Nederlandse en Vlaamse leerlingen.

In Figuur 2 zien we een overzicht van de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Nederlanders aan het Vlaamse onderwijs. Anders dan in Nederland ligt hier het zwaartepunt van de grensoverschrijdende deelname in het basis- en secundair onderwijs. Bijna 55,6% van de grensoverschrijdende onderwijsdeelname vindt hier plaats of 4.587 leerlingen op 8.283. In verhouding gaan 18,8 maal meer Nederlandse leerlingen in het basis- en secundair onderwijs naar Vlaanderen dan Vlaamse leerlingen naar Nederland, of 4.587 Nederlandse leerlingen tegenover 244 Vlamingen.

11. Ontwikkeling van de wederzijdse onderwijsparticipatie

11.1 Nederland

Tabel 24b en figuur 3 laten de ontwikkeling zien van de Vlaamse deelname aan het Nederlandse onderwijs vanaf 1995. Na de dip in 2002/2003 is de deelname nu weer op het niveau van 2000/2001. De deelname is daarmee 35% hoger dan bij de eerste meting. In de trends valt op dat de gestage daling in het secundair onderwijs (voortgezet onderwijs) halt houdt. Het hoger beroepsonderwijs is recent iets teruggevallen, terwijl het bij de universiteiten flink stijgt. De globale stijging vanaf 1995 is dus geheel het gevolg van de stijging in het hoger onderwijs.

Tabel 25b en figuur 4 laten de ontwikkeling van de grensoverschrijdende deelname zien. Hoewel recentelijk iets teruggelopen, is deze deelname sinds 1995 meer dan verdubbeld. De belangrijkste bijdrage daaraan wordt geleverd door het universitair onderwijs. Duidelijk is ook te zien dat de terugval in deelname aan het hoger beroepsonderwijs het gevolg is van de daling van de grensoverschrijdende deelname aan het onderwijs.

11.2 Vlaanderen

Het totaal aantal Nederlanders dat deelneemt aan het Vlaams onderwijs is sinds de eerste telling in 1995/1996 met 49,1% toegenomen (zie Tabel 24a en figuur 5). Deze toename is in absolute cijfers het grootst in het basisonderwijs met 94,9% (+4.204) en in het secundair onderwijs met 40,6% (+1.666). Opvallend is het buitengewoon onderwijs dat een toename kent met 146,0% of +435 leerlingen. Het universitair onderwijs kent echter een terugval met -22,1% (-427).

In vergelijking met 2002/2003 is de toename van het totaal aantal Nederlanders eveneens het grootst in het gewoon basis- en secundair onderwijs met respectievelijk 1.460 (+20,3%) en 1.055 (+22,4%) leerlingen. Ook permanente vorming blijft steeds meer Nederlanders aantrekken. Met een toename van 11,7% De daling voor het universitair onderwijs is beperkt tot -3,0%.

Kijken wij naar de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie (Tabel 25a en Figuur 6) sinds 1995/1996 dan is het aantal Nederlandse leerlingen dat dagelijks de grens oversteekt toegenomen met 1.535 (+22,7%). In het gewoon basisonderwijs zien we een toename met 426 leerlingen (+40,9%). In het secundair onderwijs bedraagt dit 674 leerlingen (+32,7%). Opvallend is de toename in het gewoon basis- en het secundair onderwijs vanaf 2002/2003 met respectievelijk 186 (+14,5%) en 542 (+24,7%) leerlingen. Deze stijgende trend is al bezig sinds 2000/2001 en 2002/2003.

In het deeltijds kunstonderwijs zien we een toename van 325 inschrijvingen (+18,7%). In het universitair onderwijs is het aantal inschrijvingen sinds 1995/1996 gedaald met 347 studenten (-25,8%).

Tabel 24. Ontwikkeling van de totale wederzijdse onderwijsparticipatie in Vlaanderen en Nederland sinds 1995/1996

24a. Deelname totaal aantal Nederlanders aan het Vlaams onderwijs

	Ontwikkeling						Verschil	
	95/96	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05	04/05 - 02/03	04/05 - 95/96
	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Procentueel	Procentueel
Totaal Gewoon Basisonderwijs	4.434	4.788	5.387	5.966	7.178	8.638	20,3%	94,8%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	298	354	368	506	601	733	22,0%	146,0%
Voltijds Secundair Onderwijs	4.076	4.052	4.006	4.121	4.652	5.698	22,5%	39,8%
Deeltijds Secundair Onderwijs	28	48	44	60	63	72	14,3%	157,1%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	4.104	4.100	4.050	4.181	4.715	5.770	22,4%	40,6%
Voltijds Hogescholenonderwijs	821	906	760	736	826	1.180	42,9%	43,7%
Deeltijds Hogescholenonderwijs	-	-	-	-	-	-	0,0%	0,0%
Totaal Hogescholenonderwijs	821	906	760	736	826	1.180	42,9%	43,7%
Totaal Universitair Onderwijs	1.934	1.932	1.650	1.533	1.487	1.507	1,3%	-22,1%
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	2.472	2.481	2.543	2.481	2.793	3.114	11,5%	26,0%
Totaal Basiseducatie	8	12	19	32	32	42	31,3%	425,0%
Totaal Permanente Vorming (1)	2.480	2.493	2.562	2.513	2.825	3.156	11,7%	27,3%
Algemeen totaal	14.071	14.573	14.777	15.435	17.632	20.984	19,0%	49,1%

(1) Exclusief Onderwijs voor sociale promotie.

24b. Deelname totaal aantal Vlamingen aan het Nederlands onderwijs

	Ontwikkeling						Verschillen	
	95/96	96/97	98/99	00/01	02/03	04/'05	02/03-00/01	02/03-95/96
	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Procentueel	Procentueel
Totaal Gewoon Basisonderwijs	632	604	613	772	983	792	-19%	25%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	102	100	98	82	84	102	22%	0%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	838	837	688	712	602	622	3%	-26%
Voltijds Hogescholenonderwijs	316	389	623	767	866	656	-24%	108%
Deeltijds Hogescholenonderwijs	88	57	110	183	119	149	25%	69%
Totaal Hogescholenonderwijs	404	446	733	950	984	805	-18%	99%
Universitair Onderwijs (excl. OU)	665	672	876	1.162	859	1.357	58%	104%
Onderwijs voor sociale promotie	56	35	-	-	-	-	-	-
Basiseducatie	97	97	83	83	83	83	-	-
Totaal Permanente Vorming	153	132	83	83	83	83	-	-
Algemeen totaal	2.794	2.791	3.091	3.761	3.595	3.762	5%	35%

Tabel 25. Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie tussen Vlaanderen en Nederland sinds 1995/1996

25a. Grensoverschrijdende deelname van Nederlanders aan het Vlaams onderwijs

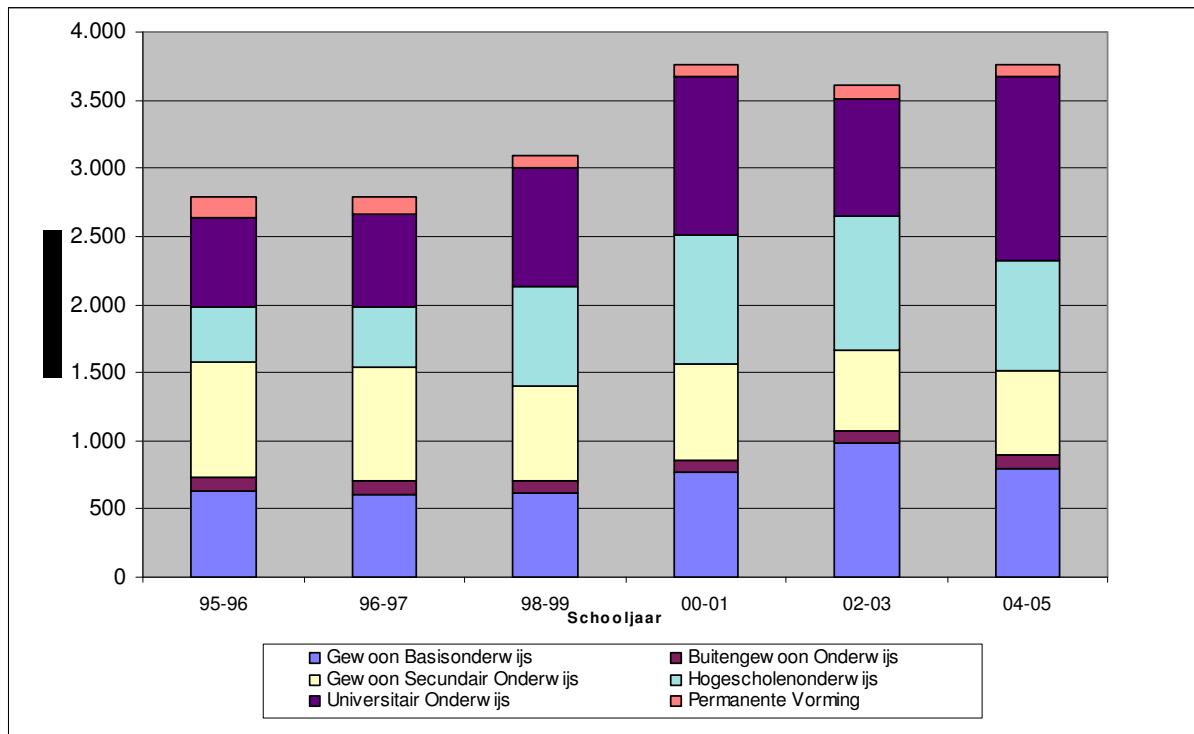
	Ontwikkeling						Verschil	
	95/96	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05	04/05 - 02/03	04/05 - 95/96
	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Absoluut	Procentueel	Procentueel
Totaal Gewoon Basisonderwijs	1.042	968	1.004	1.062	1.282	1.468	14,5%	40,9%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	179	186	192	273	345	418	21,2%	133,5%
Voltijds Secundair Onderwijs	2.053	1.967	1.850	1.854	2.164	2.701	24,8%	31,6%
Deeltijds Secundair Onderwijs	10	16	25	28	31	36	16,1%	260,0%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	2.063	1.983	1.875	1.882	2.195	2.737	24,7%	32,7%
Voltijds Hogescholenonderwijs	380	356	369	303	338	599	77,2%	57,6%
Deeltijds Hogescholenonderwijs	-	-	-	-	-	-	0,0%	0,0%
Totaal Hogescholenonderwijs	380	356	369	303	338	599	77,2%	57,6%
Totaal Universitair Onderwijs	1.344	1.396	1.222	1.069	1.025	997	-2,7%	-25,8%
Totaal Deeltijds Kunstonderwijs	1.739	1.744	1.806	1.751	1.912	2.064	7,9%	18,7%
Totaal Basiseducatie	1	3	2	1	2	-	-100,0%	-100,0%
Totaal Permanente Vorming (1)	1.740	1.747	1.808	1.752	1.914	2.064	7,8%	18,6%
Algemeen totaal	6.748	6.636	6.470	6.341	7.099	8.283	16,7%	22,7%

(1) Exclusief Onderwijs voor sociale promotie.

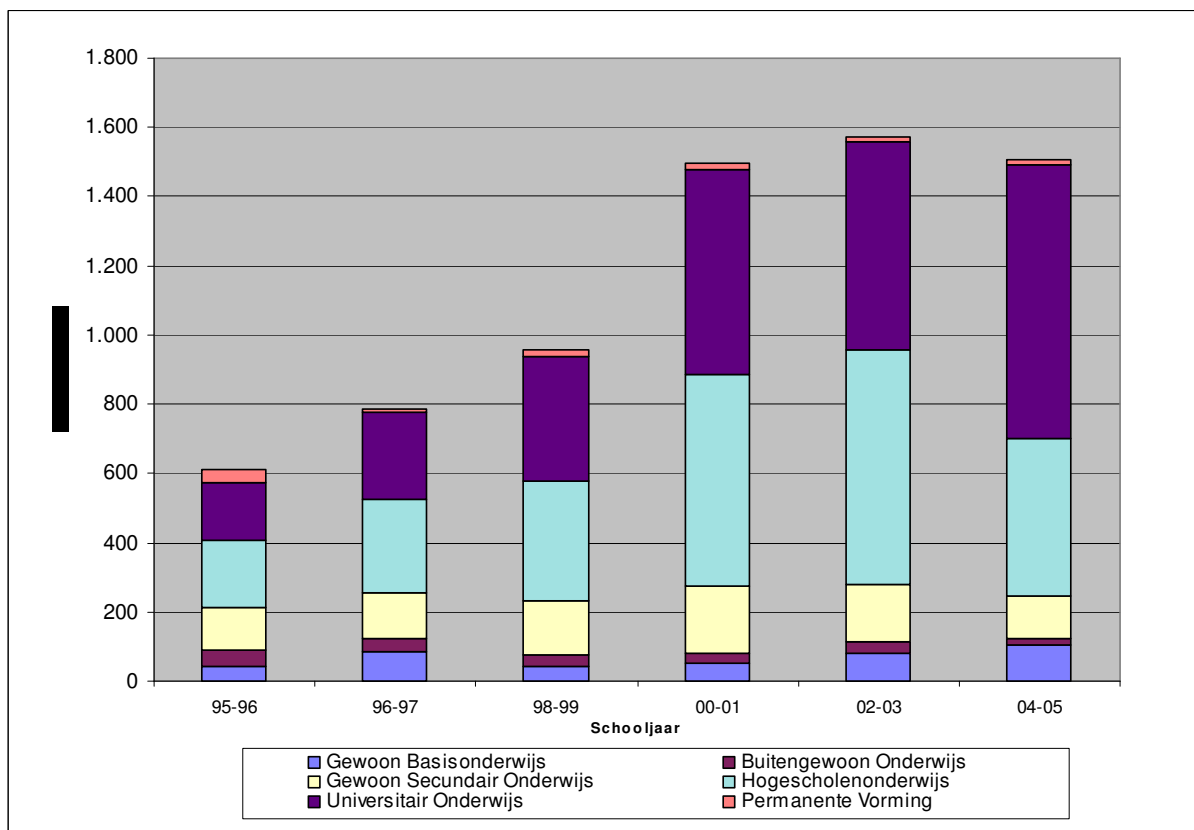
25b. Grensoverschrijdende deelname van Vlamingen aan het Nederlands onderwijs

	Ontwikkeling						Verschillen	
	95/96	96/97	98/99	00/01	02/03	04/05	04/05-02/03	04/05-95/96
	Abso-luut	Abso-luut	Abso-luut	Abso-luut	Abso-luut	Abso-luut	Procentu-eel	Procentu-eel
Totaal Gewoon Basisonderwijs	41	84	43	51	82	102	24%	148%
Totaal Buitengewoon Onderwijs	47	37	32	31	33	23	-32%	-52%
Totaal Gewoon Secundair Onderwijs	124	135	157	193	165	119	-28%	-4%
Voltijds Hogescholenonderwijs	162	234	296	501,5	612	381	-38%	135%
Deeltijds Hogescholenonderwijs	34	36	50	111,5	64	64	0%	88%
Totaal Hogescholenonderwijs	196	270	346	613	676	445	-34%	127%
Universitair Onderwijs (excl. OU)	163	250	362	590	601	791	32%	385%
Onderwijs voor sociale promotie	32	6	10	10	-			
Basiseducatie	8	5	7	7	-			
Totaal Permanente Vorming	40	11	17	17	17	17		
Algemeen totaal	611	787	957	1495	1.574	1497	-5%	145%

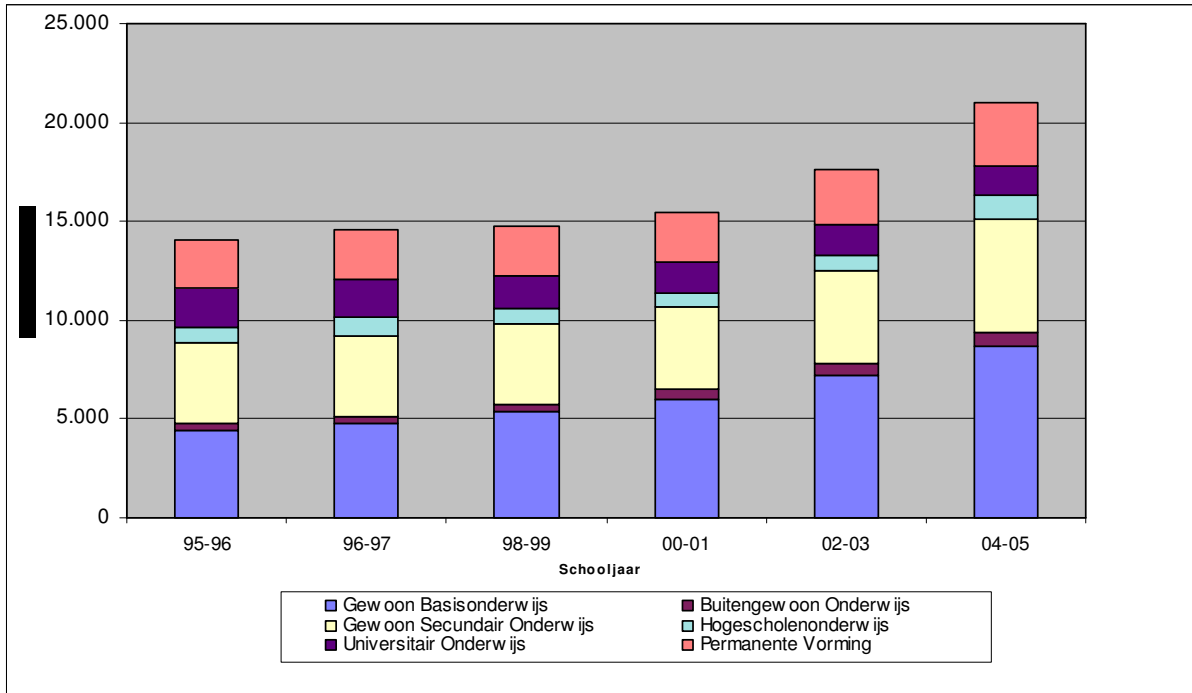
Figuur 3. Ontwikkeling van de onderwijsparticipatie van Vlamingen aan het Nederlands onderwijs sinds 1995/1996.

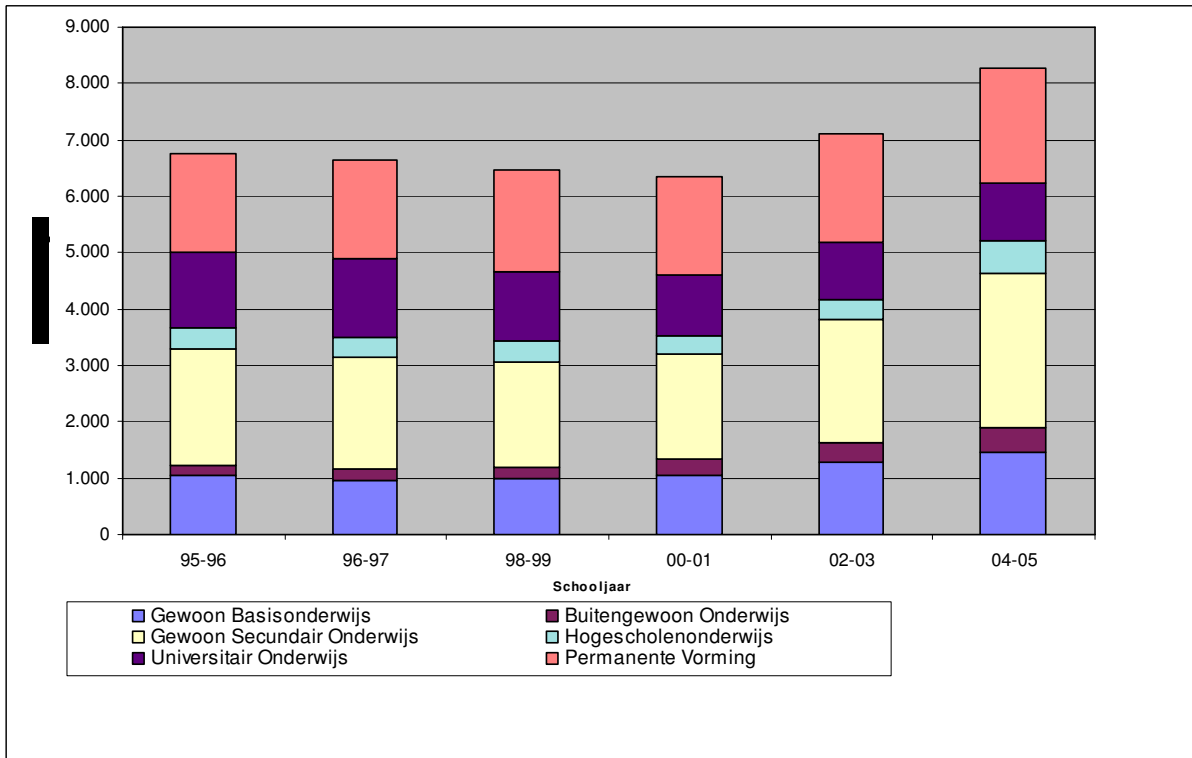
Figuur 4. Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Vlamingen aan het Nederlandse onderwijs sinds 1995/1996.

Figuur 5. Ontwikkeling van de onderwijsparticipatie van Nederlanders aan het Vlaamse onderwijs sinds 1995/1996

Figuur 6. Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Nederlanders aan het Vlaamse onderwijs sinds 1995/1996

Bijlage 1: Detailgegevens hoger onderwijs 2004/2005

Tabel 26. Vlaamse studenten in het Nederlands hoger onderwijs, naar plaats en instelling in 2004/2005

gemeente	naam	Deeltijd			Voltijd			Vt+Dt		
		Be	NI	tot	Be	NI	tot	Be	NI	tot
Amsterdam	Amsterdamse Hs voor de Kunsten	2	1	3	23	10	33	25	11	36
	Gerrit Rietveld Academie	-	1	1	4	5	8	4	6	9
	Hs van Amsterdam	1	8	9	2	8	9	3	16	19
	Hs voor Econ. Studies Amsterdam	-	-	-	2	4	6	2	4	6
	Universiteit van Amsterdam	2	7	8	5	60	65	7	67	74
	Vrije Universiteit	1	3	4	4	15	19	5	18	23
Arnhem	ArtEZ	-	1	1	4	8	12	4	9	13
	St. Hs van Arnhem en Nijmegen	3	-	3	27	6	33	30	6	36
Breda	Avans Hs Breda-Tilburg	4	9	13	9	13	23	13	23	36
	NHTV internationale Hs Breda	-	-	-	11	14	25	11	14	25
Delft	Hs INHOLLAND Delft	-	-	-	1	2	3	1	2	3
	Technische Universiteit Delft	-	-	-	127	137	264	127	137	264
Driebergen	Hs De Horst	-	1	1	-	-	-	-	1	1
Dronten	Christelijke Agrarische Hs	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Ede	Christelijke Hs Ede	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Eindhoven	Pedagogisch Technische Hs	-	2	2	-	-	-	-	2	2
	Pedagogische Hs Hemelrijken	-	-	-	2	2	4	2	2	4
	St. Fontys	2	6	8	8	17	25	10	23	33
	St. The Design Academy	-	-	-	7	2	8	7	2	8
	Techische Universiteit Eindhoven	3	1	4	51	22	73	54	23	76
Emmen	Hs Drenthe	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Enschede	Saxion Hs Enschede	-	1	1	2	2	4	2	3	5
	Universiteit Twente	-	-	-	-	5	5	-	5	5
Groningen	HanzeHs Groningen	-	-	-	-	6	6	-	6	6
	Rijksuniversiteit Groningen	-	1	1	3	15	18	3	16	19
Heerlen	Hs Zuyd	25	1	26	171	26	197	196	27	223
Helmond	De Kempel	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Leeuwarden	Christelijke Hs Nederland	-	-	-	2	2	4	2	2	4
	Noordelijke Hs Leeuwarden	-	-	-	1	1	2	1	1	2
	Van Hall Instituut	-	1	1	3	3	6	3	4	7
Leiden	St. Hs Leiden	-	-	-	2	4	6	2	4	6
	Universiteit Leiden	1	6	7	23	61	84	24	67	91
Maastricht	Universiteit Maastricht	53	3	56	464	52	516	517	55	571
Nijmegen	Radboud Universiteit Nijmegen	1	3	4	5	34	39	6	37	42
Rheden	Internat. Agrarische Hs Larenstein	-	-	-	-	5	5	-	5	5
Roermond	Pedagogische Hs Midden Limburg	1	-	1	-	-	-	1	-	1
Rotterdam	Codarts, Hs voor de Kunsten	2	-	2	19	7	25	21	7	27
	Hs INHOLLAND	-	3	3	2	23	25	2	25	27
	Hs Rotterdam eo	-	8	8	2	8	10	2	17	19
	Erasmus Universiteit Rotterdam	2	2	4	5	22	26	7	24	30
Den Haag	Haagse Hs/TH Rijswijk/AICT Zoetermeer	-	3	3	3	16	19	3	19	22
	Hotelschool Den Haag	-	-	-	-	1	1	-	1	1
	Hs voor Beeldende Kunsten Muziek & Dans	-	1	1	17	2	19	17	3	20
Den Bosch	Avans Hs 's-Hertogenbosch	-	4	4	-	5	5	-	8	8
	HAS Den Bosch	-	-	-	1	-	1	1	-	1
	Hs Katholieke Leergangen s Hertogenbosch	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Sittard	Hs Katholieke Leergangen Sittard	3	2	5	1	-	1	4	2	6
Tilburg	Hs Katholieke Leergangen Tilburg	8	16	25	37	23	59	45	39	84
	Universiteit van Tilburg	2	3	5	16	26	42	18	29	47
Utrecht	Hs van Utrecht	9	10	20	2	17	19	11	27	39
	PC Hs Marnix Academie Ler Opl Bo	-	-	-	-	1	1	-	1	1
	St. Hs voor de Kunsten Utrecht	-	-	-	2	4	6	2	4	6
	Universiteit Utrecht	1	1	2	13	55	68	14	56	70

Vlissingen	Hs Zeeland	1	2	3	13	8	22	14	10	25
Wageningen	Wageningen Universiteit	-	-	-	11	34	45	11	34	45
Zeist	Hs Helicon	1	-	1	3	12	15	4	12	16
Zwolle	Chr Hogesch Windesheim	1	3	4	-	6	6	1	8	9
	Gereformeerde Hs Zwolle	1	1	2	-	-	-	1	1	2
Eindtotaal		129	113	242	1107	813	1920	1236	926	2162

Tabel 27. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, wonend in België, naar instelling en studiegebied in 2004/2005

STUDIEGEBIED	STUDIEGEBIED													TOTAAL
	ARCHITECTUUR	AUDIOVISUELE EN BEELDDE KUNST	BIOTECHNIEK	GECOMBINEERDE STUDIEGEBIEDEN	GEZONDHEIDSZORG	HANDELSWETENSCHAPPEN EN BEDRIJFSKUNDE	INDUSTR. WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGIE; EN NAUTISCHE WETENSCH;	MUZIEK EN DRAMATISCHE KUNST	MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN	ONDERWIJS	PRODUCTONTWIKKELING	SOCIAAL-AGOGISCH WERK	TOEGEPASTE TAALKUNDE	
HOGESCHOOL														
Arteveldehogeschool	-	-	-	-	4	2	-	-	-	7	-	1	-	14
EHSAL-Europese Hogeschool Brussel	-	-	-	-	3	8	-	-	-	2	-	6	-	19
Erasmushogeschool Brussel	1	6	-	-	2	6	9	-	1	2	-	2	1	30
Groep T - Leuven Hogeschool	-	-	-	-	-	-	8	-	-	4	-	-	-	12
Hogere Zeevaartschool	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Hogeschool Antwerpen	3	25	-	-	13	5	10	2	1	8	2	5	7	81
Hogeschool Gent	9	7	-	-	6	8	4	4	1	5	-	4	5	53
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	-	11	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	12
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	9	3	-	1	-	11	8	3	1	-	-	-	2	38
Hogeschool West-Vlaanderen	-	-	-	-	-	2	3	-	-	1	-	1	-	7
Karel de Grote-Hogeschool KH Antwerpen	-	4	-	-	7	23	4	-	-	5	-	3	-	46
Katholieke Hogeschool Brugge- Oostende	-	-	-	-	1	2	1	-	-	3	-	-	-	7
Katholieke Hogeschool Kempen	-	-	4	-	7	16	11	-	-	4	-	-	-	42
Katholieke Hogeschool Leuven	-	-	-	-	5	13	1	-	-	5	-	4	-	28
Katholieke Hogeschool Limburg	-	-	-	-	6	6	2	-	-	9	-	6	-	29
Katholieke Hogeschool Mechelen	6	-	-	-	-	18	-	-	-	1	-	-	-	25
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	-	-	-	-	3	-	5	-	-	2	-	-	-	10
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	-	-	2	-	1	1	1	-	-	4	-	1	-	10
Lessius Hogeschool	-	-	-	-	1	5	-	-	-	-	-	6	8	20
Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen	-	-	-	-	2	17	3	-	-	-	-	5	-	27
Provinciale Hogeschool Limburg	4	3	1	-	10	17	-	-	-	1	-	-	-	36
XIOS Hogeschool Limburg	-	-	-	-	-	12	5	-	-	6	-	7	-	30
Totaal	32	59	7	1	71	172	78	9	4	69	2	51	23	578

Tabel 28. Nederlandse studenten aan Vlaamse universiteiten, wonend in Vlaanderen, naar instelling en studiegebied in 2004/2005

Studiegebied	UNIVERSITEITEN EN ANDERE INSTELLINGEN VAN ACADEMISCH ONDERWIJS EN ONDERZOEK											Totaal
	KUB	KUL	UH (6)	UG	VUB	UA	tUL (1)	FPG (2)	ITG (3)	Vlerick (4)	ETF (5)	
Archeologie en kunstwetenschappen	-	4	-	8	3	-	-	-	-	-	-	15
Biomedische wetenschappen	-	5	-	1	-	7	-	-	-	-	-	13
Diergeneeskunde	-	-	-	14	-	9	-	-	-	-	-	23
Economische en toeg.economische wetenschappen	-	17	9	4	6	33	-	-	-	2	-	71
Farmaceutische wetenschappen	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Gecombineerde studiegebieden	-	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	10
Geneeskunde	-	18	1	4	7	32	-	-	2	-	-	64
Geschiedenis	-	5	-	3	2	1	-	-	-	-	-	11
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	-	5	-	-	-	-	-	8	-	-	1	14
Lichamelijke opvoeding, revalidatie wetenschappen en kinesitherapie	-	6	-	4	3	-	-	-	-	-	-	13
Politieke en sociale wetenschappen	-	15	-	4	8	11	-	-	-	-	-	38
Psychologie en pedagogische wetenschappen	-	18	-	9	12	-	-	-	-	-	-	39
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	2	13	-	3	13	17	-	-	-	-	-	48
Sociale gezondheidswetenschappen	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	5
Taal- en letterkunde	-	9	-	7	6	10	-	-	-	-	-	32
Tandheelkunde	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4
Toegepaste biologische wetenschappen	-	5	-	1	2	-	-	-	-	-	-	8
Toegepaste wetenschappen	-	18	-	5	8	-	-	-	-	-	-	31
Wetenschappen	-	10	2	10	4	6	4	-	-	-	-	36
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	4	-	1	5	7	-	-	-	-	-	17
Totaal	2	163	12	84	81	134	4	8	2	2	1	493

(1) tUL : transnationale Universiteit Limburg: Deze instelling werd bij verdrag opgericht door Nederland en Vlaanderen en is dus een binationale instelling. In Vlaanderen is het een ambtshalve geregistreerde instelling en maakt, via de Universiteit Hasselt, deel uit van de groep van de Vlaamse universiteiten.

(2) Nederlandstalige afdeling van de Faculteit Protestantse Godgeleerdheid Brussel

(3) Instituut voor Tropische Geneeskunde.

(4) Vlerick Leuven Gent - Management School

(5) Evangelische Theologische Faculteit Heverlee

(6) Universiteit Hasselt, voorheen LUC

Tabel 29: Vlaamse studenten aan Nederlandse hogescholen, naar opleiding in 2004/2005

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en Deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NL	tot
algemene economie 1egr	-	1	1	-	-	-	-	1	1
autonome beeldende kunst (vgz)	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b accountancy	2	-	2	1	2	3	3	2	5
b antroposofische gezondheidszorg	-	-	-	1	-	1	1	-	1
b aot - techniek	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b aquatische ecotechnologie	-	-	-	3	1	4	3	1	4
b autonome beeldende kunst	1	4	5	4	7	10	5	10	15
b autotechniek	-	-	-	22	2	24	22	2	24
b bedrijfseconomie	-	2	2	-	5	5	-	7	7
b bedrijfskunde en agribusines	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b bedrijfskundige informatica	-	-	-	1	2	3	1	2	3
b bewegingstechnologie	-	-	-	2	-	2	2	-	2
b biologie en medisch laboratoriumonderzoek	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b bos- en natuurbeheer	-	-	-	-	2	2	-	2	2
b bouwkunde	-	-	-	8	1	8	8	1	8
b chemische technologie	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b civiele techniek	-	-	-	3	1	4	3	1	4
b commerciële economie	2	5	7	3	8	10	5	12	17
b communicatie	-	3	3	2	8	9	2	10	12
b communicatiesystemen	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b communication & multimedia design	-	-	-	1	4	5	1	4	5
b creatieve therapie	1	-	1	25	5	29	25	5	30
b culturele en maatschappelijke vorming	-	2	2	-	2	2	-	4	4
b dans	-	-	-	23	10	33	23	10	33
b dier- en veehouderij	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b diermanagement	-	-	-	3	3	6	3	3	6
b docent beeldende kunst en vormgeving	2	-	2	-	1	1	2	1	3
b docent dans	1	-	1	12	6	18	13	6	19
b docent drama	13	-	13	6	4	9	19	4	23
b docent muziek	-	-	-	4	-	4	4	-	4
b elektrotechniek	1	1	2	-	3	3	1	4	5
b facility management	-	1	1	1	1	2	1	2	3
b film en televisie	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b food & business	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b geodesie	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b godsdienst-pastoraal werk	1	1	2	-	1	1	1	2	3
b hoger hotelonderwijs	-	-	-	12	5	17	12	5	17
b hoger onderwijs financiële en zakelijke dienstverlening	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b hoger toeristisch en recreatief onderwijs	-	-	-	2	5	7	2	5	7
b hogere Europese beroepen opleiding	-	-	-	8	3	10	8	3	10
b human technology	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b hydrografie	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b informatica	-	4	4	3	4	7	3	8	10
b informatica en informatiekunde	-	-	-	-	3	3	-	3	3
b informatiedienstverlening en -management	-	1	1	8	1	9	8	2	10
b integrale veiligheid	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b international business and languages	-	-	-	3	5	8	3	5	8
b international business and management studies (economie)	-	-	-	5	5	9	5	5	9
b journalistiek	1	1	2	1	8	9	2	9	11
b juridische opleiding	-	1	1	-	4	4	-	5	5
b kunst en techniek (cogn. ergonomisch ontwerpen / interaction design)	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b logistiek en technische vervoerskunde	-	-	-	1	-	1	1	-	1
b luchtvaarttechnologie	-	-	-	-	2	2	-	2	2
b maatschappelijk werk en dienstverlening	2	3	5	3	2	5	5	5	9

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en Deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NL	tot
b maritiem officier	-	-	-	7	-	7	7	-	7
b media en entertainment management	-	-	-	1	3	4	1	3	4
b milieukunde (techniek)	-	1	1	2	1	3	2	2	4
b museologie	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b muziek	-	-	-	83	15	98	83	15	98
b netwerk infrastructuur design	-	-	-	4	1	5	4	1	5
b oefentherapie cesar	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b opl. leraar vo 1e gr in lichamelijke oefening	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in biologie	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in bouwtechniek i en ii	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in consumptieve techniek i en ii	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in Duits	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in Engels	1	-	1	-	3	3	1	3	4
b opl. leraar vo 2e gr in Frans	1	7	8	-	2	2	1	8	9
b opl. leraar vo 2e gr in geschiedenis	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in gezondheidszorg en welzijn	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in islamgodsdienst	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in maatschappijleer	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b opl. leraar vo 2e gr in Nederlands	-	2	2	-	2	2	-	4	4
b opl. leraar vo 2e gr in pedagogiek	-	2	2	1	-	1	1	2	3
b opl. leraar vo 2e gr in Spaans	-	2	2	-	1	1	-	3	3
b opl. leraar vo 2e gr in wiskunde	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b opleiding mondhygiene	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b opleiding podotherapie	-	-	-	-	2	2	-	2	2
b opleiding tot fysiotherapeut	-	1	1	3	6	8	3	7	9
b opleiding tot leraar basisonderwijs	2	4	6	8	26	34	9	30	40
b opleiding tot verpleegkundige	-	-	-	3	8	10	3	8	10
b opleiding tot verpleegkundige in de maatschappelijke gezondheidszorg	3	-	3	-	-	-	3	-	3
b opleiding voor ergotherapie	-	-	-	2	1	3	2	1	3
b opleiding voor logopedie	-	-	-	8	1	8	8	1	8
b opleiding voor management, economie en recht	-	4	4	2	2	4	2	6	8
b optometrie	3	-	3	-	-	-	3	-	3
b orientaanse talen en communicatie	-	-	-	1	-	1	1	-	1
b pedagogiek	2	3	5	-	1	1	2	4	6
b personeel en arbeid	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b ruimtelijke ordening en planologie	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b scheepsbouwkunde	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b small business en retail management	-	-	-	1	3	4	1	3	4
b sociaal juridische dienstverlening	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b sociaal pedagogische hulpverlening	1	5	6	8	6	13	8	10	19
b sport en bewegen	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b technische bedrijfskunde	-	-	-	3	1	4	3	1	4
b technische informatica	1	-	1	1	1	2	2	1	3
b technische natuurkunde	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b theater	-	-	-	12	9	22	12	9	22
b tuin- en landschapsinrichting	-	-	-	-	2	2	-	2	2
b vastgoed en makelaardij	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b verkeerskunde	-	-	-	3	1	4	3	1	4
b vertaalacademie	-	-	-	5	1	6	5	1	6
b voeding en diëtetiek	-	-	-	1	-	1	1	-	1
b voedingsmiddelentechnologie	-	-	-	1	1	2	1	1	2
b vormgeving	-	1	1	17	11	28	17	12	29
b vrijetijdsmanagement	-	-	-	5	8	12	5	8	12
b werktuigbouwkunde	1	-	1	2	5	7	3	5	8
Duits 1egr	-	1	1	-	-	-	-	1	1
fotografische vormgeving	-	-	-	1	-	1	1	-	1

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en Deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NL	tot
frans 1egr	-	1	1	-	-	-	-	1	1
hogere kaderopl. pedagogiek	-	1	1	-	-	-	-	1	1
interieurarchitectuur	-	-	-	1	2	3	1	2	3
kader in de gezondheidszorg	3	4	7	-	-	-	3	4	7
kort hbo - informatica	-	-	-	1	-	1	1	-	1
leraar so algemeen	8	11	20	-	-	-	8	11	20
m architectuur	6	1	7	-	-	-	6	1	7
m landschapsarchitectuur	2	1	3	-	-	-	2	1	3
m physician assistant	-	-	-	2	1	3	2	1	3
m stedenbouw	-	2	2	-	-	-	-	2	2
opleiding voor bedrijfskader	-	-	-	-	1	1	-	1	1
theater (vgz)	-	-	-	2	-	2	2	-	2
verpleegkunde 2egr	3	-	3	-	-	-	3	-	3
voortg. opleiding muziek	-	-	-	17	1	18	17	1	18
voortgezette kunstopleiding opera	-	-	-	3	-	3	3	-	3
voortgezette opleiding danstherapie	2	-	2	-	-	-	2	-	2
Eindtotaal	64	85	149	381	275	656	445	360	805

Tabel 30. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, naar opleiding in 2004/2005

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Professioneel gerichte bachelor			
Agro- en biotechnologie	-	3	3
Audiovisuele techn.: beeld-geluid-montage	2	6	8
Audiovisuele techn.: film, TV en video	7	2	9
Audiovisuele techn.: fotografie	-	1	1
Autotechnologie	2	2	4
Bedrijfsmanagement	8	48	56
Beeldende vormgeving	-	1	1
Bouw	-	1	1
Chemie	-	1	1
Communicatiemanagement	1	9	10
Dans	2	-	2
Elektromechanica	1	4	5
Elektronica-ICT	1	3	4
Elektrotechniek	-	1	1
Ergotherapie	3	4	7
Grafische en digitale media	1	-	1
Hotelmanagement	6	4	10
Informatiemanagement informatiesystemen	-	2	2
Interieurvormgeving	39	6	45
Journalistiek	9	8	17
Landschaps- en tuinarchitectuur	10	5	15
Logopedie en audiologie	1	1	2
Luchtvaart	-	1	1
Modetechnologie	1	-	1
Multimedia en communicatietechnologie	-	1	1
Office management	1	4	5
Onderwijs: kleuteronderwijs	2	9	11
Onderwijs: lager onderwijs	6	10	16
Onderwijs: secundair onderwijs	7	7	14
Orthopedagogie	2	11	13
Sociaal werk	6	14	20
Toegepaste informatica	1	6	7
Toegepaste psychologie	1	2	3
Toerisme en recreatiemanagement	3	2	5
Vastgoed	-	5	5
Verpleegkunde	3	8	11
Voedings- en dieetkunde	-	2	2
Vroedkunde	98	14	112
Totaal Professioneel gerichte bachelor	224	208	432
Academisch gerichte bachelor			
Architectuur	1	3	4
Audiovisuele kunsten	11	6	17
Beeldende kunsten	25	15	40
Biowetenschappen	-	2	2
Conservatie en restauratie	4	5	9

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Drama	2	2	4
Handelswetenschappen	1	6	7
Industriële wetenschappen	2	3	5
Industriële wetenschappen: bouwkunde	-	3	3
Industriële wetenschappen: elektromechanica	-	1	1
Industriële wetenschappen: informatica	-	2	2
Interieurarchitectuur	16	2	18
Kinesitherapie	7	4	11
Muziek	4	2	6
Nautische wetenschappen	1	-	1
Productdesign	1	-	1
Productontwikkeling	1	1	2
Toegepaste taalkunde	9	11	20
Totaal Academisch gerichte bachelor	85	68	153
Master			
Stedenbouw en de ruimtelijke planning	-	1	1
Totaal Master	-	1	1
Basisopleidingen en initiële lerarenopleidingen			
Eén cyclus			
Audiovisuele techniek	3	1	4
Bedrijfsbeheer	4	38	42
Beheer, toerisme en recreatie	-	8	8
Bouw	-	2	2
Chemie	2	2	4
Communicatiebeheer	1	10	11
Confectie	1	-	1
Dans	-	1	1
Elektriciteit	-	2	2
Elektromechanica	2	6	8
Ergotherapie	1	2	3
Facilitaire dienstverlening	-	1	1
Hotelbeheer	1	1	2
i.l.o. kleuteronderwijs	1	6	7
i.l.o. lager onderwijs	-	7	7
i.l.o. secundair onderwijs-groep 1	5	19	24
Interieurvormgeving	39	3	42
Laboratorium- en voedingstechnologie	1	4	5
Landbouw en biotechnologie	1	2	3
Landschaps- en tuinarchitectuur	19	2	21
Logistieke technologie	-	1	1
Logopedie en audiologie	1	2	3
Mechanica	-	4	4
Medische beeldvorming	1	-	1
Multimedia en communicatietechnologie	-	2	2
Orthopedagogie	2	5	7
Plastische kunsten	1	-	1

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Secretariaatsbeheer	-	7	7
Sociaal werk	4	19	23
Toegepaste informatica	1	7	8
Verpleegkunde	2	13	15
Verpleegkunde brugprogramma	1	2	3
Vroedkunde	119	8	127
Totaal één cyclus	213	187	400
Twee cycli			
Eerste cyclus van twee			
Architectuur	-	7	7
Audiovisuele kunst	1	1	2
Beeldende kunst	11	8	19
Conservatie/restauratie	1	1	2
Dramatische kunst	5	1	6
Handelwetenschappen	1	2	3
Industriële wetenschappen	-	7	7
Kinesitherapie	3	-	3
Muziek	4	3	7
Vertaalkunde	10	2	12
Totaal eerste cyclus van twee	36	32	68
Tweede cyclus van twee			
Architectuur	1	3	4
Audiovisuele kunst	3	8	11
Beeldende kunst	3	10	13
Bouwkunde	-	2	2
Chemie	1	1	2
Conservatie/restauratie	1	3	4
Elektromechanica	-	3	3
Elektronica	-	1	1
Handelwetenschappen	1	7	8
Interieurarchitectuur	4	1	5
Kinesitherapie	3	2	5
Muziek	4	4	8
Nautische wetenschappen	-	2	2
Productdesign	1	-	1
Productontwikkeling	-	1	1
Vertaalkunde	7	10	17
Totaal tweede cyclus van twee	29	58	87
Totaal Basisopleidingen en initiële lerarenopl.	278	277	555
HOKT SP AFBOUW			
Stedenbouw	-	2	2
Totaal HOKT SP AFBOUW	-	2	2

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Bachelor na bachelor			
Creatieve therapie	1	2	3
Educ. ben. v. pers.met autismespectrumstoornissen	2	-	2
Eventmanagement	2	-	2
Financieel beheer en bedrijfsmanagement	1	2	3
Intensieve zorgen en spoedgevallenzorg	-	1	1
Totaal Bachelor na bachelor	6	5	11
Master na master			
Lymfedrainage, pelvische/verloskundige revalidatie	-	1	1
Totaal Master na master	-	1	1
Voortgezette opleidingen			
E-media-engineering	-	2	2
Hogere informatica- en management	-	1	1
Landschapsontwikkeling	1	-	1
Osteopathie	1	-	1
Palliatieve hulpverlening	-	1	1
Renovatie en monumentenzorg	1	-	1
Veiligheidskunde preventieadviseur niv. 1	2	-	2
Niet ingedeeld	-	1	1
Totaal Voortgezette opleidingen	5	5	10
Voortgezette lerarenopleidingen			
vlo buitengewoon onderwijs	-	1	1
vlo lager onderwijs	-	1	1
vlo zorgverbreding en remediërend leren	-	2	2
Totaal Voortgezette lerarenopleidingen	-	4	4
Init. lerarenopleiding van academisch niveau			
iloan. beeldende kunst	-	7	7
iloan. muziek	1	-	1
Totaal Init. lerarenopleiding v. academisch niveau	1	7	8
Algemeen totaal	599	578	1.177

Tabel 31. Vlaamse studenten aan Nederlandse universiteiten, naar opleiding in 2004/2005

Opleidingsnamen voorafgegaan door een b betreffen bacheloropleidingen, opleidingsnamen voorafgegaan door een m betreffen masteropleidingen

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot
aardwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
algemene cultuurwetenschappen	15	2	17	-	-	-	15	2	17
algemene gezondheidswetenschappen	26	4	30	41	1	41	67	5	72
algemene taalwetenschap	-	1	1	-	-	-	-	1	1
arabische, nieuwperzische en turkse talen & cult	1	3	4	-	-	-	1	3	4
archeologie en prehistorie	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b aardwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b algemene cultuurwetenschappen	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b algemene gezondheidswetenschappen	18	-	18	-	-	-	18	-	18
b algemene sociale wetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b arabische taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b arabische, nieuwperzische & turkse talen & cult.	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b archeologie	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b bachelor university college maastricht	4	-	4	-	-	-	4	-	4
b bedrijfseconomie	3	-	3	-	-	-	3	-	3
b bedrijfskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b bedrijfswetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b bewegingswetenschappen	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b biologie	-	7	7	-	-	-	-	7	7
b biologische productiewetenschappen	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b biomedische technologie	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b biomedische wetenschappen	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b bodem, water en atmosfeer	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b bos- en natuurbeheer	2	8	9	-	-	-	2	8	9
b bouwkunde	1	7	8	-	-	-	1	7	8
b business administration / bedrijfskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b business studies	2	1	3	-	-	-	2	1	3
b civiele techniek	2	3	5	-	-	-	2	3	5
b communicatie- en informatiewetenschappen	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b communicatiewetenschap	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b criminologie	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b culturele antropologie en ontwikkelingssociologie	6	6	11	-	-	-	6	6	11
b culturele antropologie en ontwikkelingsstudies	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b culturele antropologie en sociologie niet-westerse samenlevingen	1	4	5	-	-	-	1	4	5
b cultuurwetenschappen	36	1	37	-	-	-	36	1	37
b dierwetenschappen	1	-	1	-	-	-	1	-	1
b econometrie en besliskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b econometrie en operationele research	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b economics	15	2	17	-	-	-	15	2	17
b economics and business	-	3	3	-	1	1	-	4	4
b economie	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b economie en bedrijfskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b elektro- en informatietechniek	3	1	4	-	-	-	3	1	4
b engelse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b european law school	14	4	18	-	-	-	14	4	18
b european studies	15	2	17	-	-	-	15	2	17
b europese studies	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b farmacie	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b finoegrise talen en culturen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b fiscaal recht	2	1	3	-	-	-	2	1	3

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot
b fiscale economie	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b franse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b geschiedenis	1	6	7	-	-	-	1	6	7
b griekse en latijnse taal en cultuur	-	1	1	1	-	1	1	1	2
b hebreeuwse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b industrieel ontwerpen	-	7	7	-	-	-	-	7	7
b informatica	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b informatica/kennistechnologie/ict	4	-	4	-	-	-	4	-	4
b informatiekunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b internationaal en europees recht	-	4	4	-	-	-	-	4	4
b internationaal land- en waterbeheer	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b international business	15	9	25	-	-	-	15	9	25
b international business administration	2	1	3	-	-	-	2	1	3
b international economics and finance	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b internationale ontwikkelingsstudies	-	3	3	-	-	-	-	3	3
b keltische talen en cultuur	1	-	1	-	-	-	1	-	1
b kunstgeschiedenis	1	3	4	-	1	1	1	4	5
b landschap, planning en ontwerp	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b liberal arts and sciences	3	1	4	-	-	-	3	1	4
b life science and technology	-	7	7	-	-	-	-	7	7
b literatuurwetenschap	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b luchtvaart- en ruimtevaarttechniek	87	49	136	-	-	-	87	49	136
b maritieme techniek	6	2	8	-	-	-	6	2	8
b media en cultuur	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b moleculaire levenswetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b moleculaire wetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b muziekwetenschap	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b natuur- en sterrenkunde	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b natuurwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b nederlands recht	41	5	46	5	1	6	46	6	52
b nederlandse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b onderwijskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b pedagogische wetenschappen	-	3	3	-	1	1	-	4	4
b personeelwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b psychologie	108	27	136	-	2	2	108	29	138
b recht en management	1	-	1	-	-	-	1	-	1
b rechtsgeleerdheid	1	3	4	1	2	3	2	5	7
b religiestudies	-	-	-	-	1	1	-	1	1
b ruslandkunde	1	-	1	-	-	-	1	-	1
b scandinavische talen en culturen	1	3	4	-	-	-	1	3	4
b scheikunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b scheikundige technologie	2	2	4	-	-	-	2	2	4
b scheikundige technologie en bioprocestechn.	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b slavische talen en culturen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b sociologie	-	5	5	1	2	3	1	7	8
b sterrenkunde	1	1	2	-	-	-	1	1	2
b taal- en cultuurstudies	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b taalwetenschap	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b talen en culturen van afrika	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b talen en culturen van china	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b talen en culturen van latijns amerika / spaans	-	3	3	-	-	-	-	3	3
b tandheelkunde	2	-	2	-	-	-	2	-	2
b techniek en maatschappij	1	-	1	-	-	-	1	-	1
b technische aardwetenschappen	-	2	2	-	-	-	-	2	2
b technische bestuurskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b technische informatica	4	3	7	-	-	-	4	3	7
b technische natuurkunde	9	2	11	-	-	-	9	2	11

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot
b theater-, film- en televisiewetenschap	1	2	3	-	-	-	1	2	3
b theaterwetenschap	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b toegepaste wiskunde	2	-	2	-	-	-	2	-	2
b voeding en gezondheid	-	1	1	-	-	-	-	1	1
b werktuigbouwkunde	3	9	12	-	-	-	3	9	12
b wijsbegeerte	-	3	3	-	2	2	-	5	5
b wiskunde	-	2	2	-	-	-	-	2	2
bedrijfskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
bedrijfswetenschappen	6	4	9	-	-	-	6	4	9
bestuurskunde	-	2	2	-	-	-	-	2	2
biologie	1	3	4	-	-	-	1	3	4
bioprocetechnologie	-	1	1	-	-	-	-	1	1
bos- en natuurbeheer	-	1	1	-	-	-	-	1	1
bouwkunde	4	1	5	-	-	-	4	1	5
communicatiewetenschap	-	2	2	-	-	-	-	2	2
culturele antropologie en sociologie niet-westerse samenlevingen	8	10	18	-	-	-	8	10	18
cultuur- en wetenschapsstudies	12	-	12	-	-	-	12	-	12
diergeneeskunde	-	3	3	-	-	-	-	3	3
dierwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
econometrie en operationele research	-	1	1	-	-	-	-	1	1
economie	10	5	15	-	-	-	10	5	15
electrotechniek	-	-	-	1	1	2	1	1	2
engelse taal en cultuur	-	-	-	-	1	1	-	1	1
european law school	1	-	1	-	-	-	1	-	1
europese studies	-	1	1	-	-	-	-	1	1
fiscaal recht	3	1	4	-	-	-	3	1	4
franse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
geneeskunde	37	25	62	-	-	-	37	25	62
geschiedenis	-	2	2	-	1	1	-	3	3
gezondheidswetenschappen	5	1	6	6	2	8	10	3	13
godgeleerdheid	-	2	2	-	-	-	-	2	2
griekse en latijnse taal en cultuur	-	-	-	-	1	1	-	1	1
informatica	1	2	3	-	-	-	1	2	3
internationaal en europees recht	8	-	8	-	-	-	8	-	8
internationale bedrijfskunde	2	-	2	-	-	-	2	-	2
japankunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
japanse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
juridisch politiek-wetenschappelijke opleiding	-	1	1	-	-	-	-	1	1
kennistechnologie	-	1	1	-	-	-	-	1	1
kunstgeschiedenis	-	3	3	-	-	-	-	3	3
kunstgeschiedenis en archeologie	-	-	-	1	1	2	1	1	2
kunstmatige intelligentie	1	2	3	-	-	-	1	2	3
literatuurwetenschap	1	1	2	1	-	1	2	1	3
m aerospace engineering	21	39	59	-	-	-	21	39	59
m algemene cultuurwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m algemene sociale wetenschappen (research-master)	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m animal sciences and aquaculture	-	2	2	-	-	-	-	2	2
m applied earth sciences	-	2	2	-	-	-	-	2	2
m applied physics	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m archaeology (researchmaster)	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m architecture	4	3	7	-	-	-	4	3	7
m architecture, building and planning	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m artificial intelligence	-	1	1	-	-	-	-	1	1

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot
m bedrijfswetenschappen	-	4	4	-	-	-	-	4	4
m biology	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m business administration	1	-	1	1	-	1	2	-	2
m business economics	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m business studies	-	-	-	-	1	1	-	1	1
m chemical engineering	2	-	2	-	-	-	2	-	2
m civil engineering	1	3	4	-	-	-	1	3	4
m comparative asian studies	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m computer science	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m computer science and engineering	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m culturele antropologie en sociologie niet-westerse landen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m design for interaction	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m earth sciences	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m economics and business	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m educational science and technology	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m energie en milieuwetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m environment and resource management	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m environmental sciences	2	1	3	-	-	-	2	1	3
m europese studies	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m food technology	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m forest and nature conservation	2	3	5	-	-	-	2	3	5
m geografie	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m geschiedenis	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m industrial design engineering	1	3	4	-	-	-	1	3	4
m informatica	-	2	2	-	-	-	-	2	2
m intergrated product design	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m international and european law	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m international business	2	-	2	-	-	-	2	-	2
m international business administration	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m international economic and business law	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m international land and water management	2	-	2	-	-	-	2	-	2
m international law and the law of international organisations	2	1	3	-	-	-	2	1	3
m internationale organisaties en internationale betrekkingen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m interreligieuze spiritualiteitsstudies	-	-	-	1	1	2	1	1	2
m journalistiek en media	-	4	4	-	-	-	-	4	4
m kunst- en cultuurwetenschappen (researchmaster)	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m kunstbeleid en management	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m kunstgeschiedenis	-	2	2	-	-	-	-	2	2
m landscape, planning and design	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m life science and technology	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m linguistics (researchmaster)	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m logic	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m management, economics and consumer studies	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m maritime technology	1	2	3	-	-	-	1	2	3
m mechanical engineering	3	1	4	-	-	-	3	1	4
m media, informatie en cultuur (researchmaster)	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m molecular sciences	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m nederlandse recht	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m nutrition and health	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m organisatiewetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m oudheidkunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1

	Deeltijd			Voltijd			Voltijd en deeltijd		
	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot	Be	NI	Tot
m pedagogische wetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m pharmaceutical sciences	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m physical activity and health	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m physics	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m privaatrecht	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m psychology	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m public health	2	-	2	3	-	3	5	-	5
m redacteur / editor	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m theaterwetenschap	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m urban environmental management	1	-	1	-	-	-	1	-	1
m wijsbegeerte	-	1	1	-	-	-	-	1	1
m zorgmanagement	-	1	1	-	-	-	-	1	1
midden-oosten studies	-	1	1	-	-	-	-	1	1
natuur- en sterrenkunde	1	4	5	-	-	-	1	4	5
natuurkunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
nederlands recht	26	8	34	-	2	2	26	9	36
onderwijskunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
pedagogische wetenschappen	-	1	1	-	-	-	-	1	1
politicologie	-	4	4	-	1	1	-	5	5
psychologie	46	15	61	-	2	2	46	17	63
scheikunde	-	1	1	-	-	-	-	1	1
scheikundige technologie	5	1	6	-	-	-	5	1	6
slavische talen en culturen	1	-	1	-	-	-	1	-	1
sociaal-culturele wetenschappen	-	-	-	-	1	1	-	1	1
sociale geografie en planologie	-	2	2	-	-	-	-	2	2
sociologie	1	-	1	1	-	1	2	-	2
spaanse taal en cultuur	-	1	1	-	-	-	-	1	1
spraak- en taalpathologie	-	1	1	-	-	-	-	1	1
taal- en cultuurstudies	-	3	3	-	-	-	-	3	3
talen en culturen van indiaans amerika	-	1	1	-	-	-	-	1	1
talen en culturen van latijns-amerika / spaans	3	4	7	-	-	-	3	4	7
tandheelkunde	-	8	8	-	-	-	-	8	8
technische bedrijfskunde	-	1	1	1	-	1	1	1	2
technische informatica	3	2	5	1	-	1	4	2	6
technische natuurkunde	12	3	15	-	-	-	12	3	15
technische wiskunde	2	1	3	-	-	-	2	1	3
theater-, film- en televisiewetenschap	1	1	2	-	-	-	1	1	2
toegepaste communicatiewetenschap	-	1	1	-	-	-	-	1	1
tropisch landgebruik	-	1	1	-	-	-	-	1	1
werktuigbouwkunde	-	2	2	-	-	-	-	2	2
wetenschap van godsdienst en levensbeschouwing	-	1	1	-	-	-	-	1	1
wijsbegeerte	-	3	3	1	1	2	1	4	5
Totaal	726	538	1.264	65	28	93	791	566	1.357

Tabel 32. Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, naar opleiding in 2004/2005

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Academisch gerichte bachelor			
Archeologie	2	6	8
Biochemie	1	-	1
Biochemie en biotechnologie	2	1	3
Bio-ingenieurswetenschappen	-	2	2
Biologie	3	1	4
Biomedische wetenschappen	47	9	56
Chemie	2	-	2
Communicatiewetenschappen	6	10	16
Criminologische wetenschappen	7	2	9
Diergeneeskunde	141	5	146
Economische wetenschappen	1	2	3
EW / TEW / TEW: handelsingenieur	-	2	2
Farmaceutische wetenschappen	3	-	3
Fysica	4	1	5
Geneeskunde	58	5	63
Geografie	2	1	3
Geografie en geomatica	2	-	2
Geschiedenis	6	3	9
Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	1	1	2
Informatica	4	3	7
Informatica-kennistechnologie	1	2	3
Ingenieurswetenschappen	1	8	9
Ingenieurswetenschappen: architectuur	1	1	2
Kunstwetenschappen	1	1	2
Kunstwetenschappen en archeologie	2	2	4
Lichamelijke opvoeding en bewegingswetenschappen	7	1	8
Logopedische en audiologische wetenschappen	1	1	2
Moraalwetenschappen	1	-	1
Musicologie	1	-	1
Pedagogische wetenschappen	1	2	3
Politieke en sociale wetenschappen	3	3	6
Politieke wetenschappen	5	4	9
Psychologie	9	7	16
Rechten	3	17	20
Revalidatiewetensch. en kinesithérapie	8	4	12
Sociologie	1	1	2
Taal- en letterkunde: Duits-Spaans	1	-	1
Taal- en letterkunde: Engels-Duits	-	1	1
Taal- en letterkunde: Engels-FTLwetenschap	-	1	1
Taal- en letterkunde: Engels-Spaans	1	3	4
Taal- en letterkunde: Engels-Zweeds	1	-	1
Taal- en letterkunde: Frans-Spaans	-	1	1
Taal- en letterkunde: Latijn-Grieks	1	-	1
Taal- en letterkunde: Nederlands-Duits	2	1	3
Taal- en letterkunde: Nederlands-Engels	2	2	4
Taal- en letterkunde: Nederlands-FTLwetenschap	3	1	4

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Taal- en letterkunde: Nederlands-Spaans	1	-	1
Taal- en regiostudies: Japanologie	1	-	1
Taal- en regiostudies: Sinologie	-	1	1
Tandheelkunde	12	2	14
TEW/TEW:h ir/TEW:h ir beleidsinformatica	1	3	4
TEW: bedrijfskunde	-	6	6
TEW: handelsingenieur	-	6	6
TEW: handelsir. in de beleidsinformatica	2	1	3
Toegepaste economische wetenschappen	2	4	6
Wijsbegeerte	9	6	15
Wiskunde	-	2	2
Totaal Academisch gerichte bachelor	377	149	526
Master na master			
Conflict and Development	1	-	1
Duurzame ontwikkeling en menselijke ecologie	-	1	1
Fiscaal recht	1	-	1
Gesp. godgeleerdheid en godsdienwetenschappen	-	1	1
Intellectuele rechten	-	1	1
Internationaal en Europees recht	-	1	1
Internationale betrekkingen & diplomatie	6	1	7
Literatuurwetenschappen	1	1	2
Manuele therapie	4	1	5
Meertalige bedrijfscommunicatie	1	-	1
Milieuwetenschap	1	-	1
Publiek management	1	-	1
Real estate management	2	1	3
Sportkinesitherapie	1	-	1
Theaterwetenschappen	1	-	1
Vennootschapsrecht	-	1	1
Totaal Master na master	20	9	29
Basisopleiding (kandidaturen en licenties)			
Afrikaanse talen en culturen	-	1	1
Archeologie	-	1	1
Architectuur	-	1	1
Biologie	3	3	6
Biomedische wetenschappen	-	4	4
Cel- en genbiotechnologie	-	2	2
Communicatiewetenschappen	1	3	4
Computerwetenschappen	-	1	1
Criminologische wetenschappen	5	4	9
Diergeneeskunde	191	16	207
Economische wetenschappen	1	2	3
Elektrotechniek	3	2	5
Familiale en seksuologische wetenschappen	1	1	2
Farmaceutische wetenschappen	-	1	1
Geneeskunde (arts)	134	30	164
Geografie	-	1	1
Geologie	2	2	4
Germaanse talen	4	10	14

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Geschiedenis	3	8	11
Godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen	1	1	2
Godsdienstwetenschappen	2	-	2
Handelsingenieur	1	15	16
Handelsingenieur i/d beleidsinformatica	1	1	2
Huisarts	7	7	14
Informatica	-	4	4
Kerkelijk recht	5	-	5
Kunswetenschappen	2	2	4
Kunswetenschappen en Archeologie	2	1	3
Landbouwkunde	1	-	1
Latijn en Grieks	1	-	1
Lichamelijke opvoeding	1	3	4
Medische-sociale wetenschappen	1	2	3
Moraalwetenschappen	-	1	1
Musicologie	2	-	2
Natuurkunde	-	1	1
Oost-Europese talen en culturen	2	2	4
Pedagogische wetenschappen	4	6	10
Politieke en sociale wetenschappen	3	6	9
Politieke wetenschappen	1	-	1
Psychologie	8	19	27
Rechten	2	17	19
Revalidatiewetensch. en kinesithérapie	7	2	9
Romaanse talen	2	2	4
Scheikunde	1	5	6
Sinologie	-	3	3
Sociale en culturele antropologie	1	1	2
Sociologie	-	1	1
Tandheelkunde	18	-	18
Toegepaste biologische wetenschappen	1	1	2
Toegepaste economische wetenschappen	-	9	9
Toegepaste wetenschappen	1	2	3
Vergelijkende cultuurwetenschap	1	1	2
Werktuigkunde-elektrotechniek	-	5	5
Wijsbegeerte	10	7	17
Totaal Basisopleiding (kandidaturen en licenties)	437	220	657
Aanvullende opleiding GAS			
Applied statistics	2	-	2
Aquacultuur	1	-	1
Bedrijfseconomie	-	2	2
Bedrijfskunde	1	-	1
Beleidsinformatica	1	-	1
Criminologische wetenschappen	1	-	1
Culturele studies	2	-	2
Cultuurmanagement	1	2	3
Filmstudies en beeldcultuur	1	-	1
Internationaal en Europees recht	2	-	2
Internationale betrekkingen en conflictbeheersing	2	2	4

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Management	-	1	1
Meertalige zakelijke communicatie	-	1	1
Physiotherapy	2	-	2
Totaal Aanvullende opleiding GAS	16	8	24
Specialisatie opleiding GGS			
Arbeidsgeneeskunde	1	3	4
Architecture in Human settlements	1	-	1
Banking	1	1	2
Biostatistics	2	-	2
Business administration	4	-	4
Computer Auditing	1	-	1
Conservation of historic towns and buildings	1	-	1
Ecological Marine Management	-	1	1
E-communicatie	1	1	2
Economics	-	1	1
European criminology	1	1	2
European studies	2	-	2
Executive MBA	1	1	2
Exercise and Sport Psychology(E)	2	-	2
Industrial management	1	-	1
Internationaal en Europees recht	-	1	1
Jeugdgezondheidszorg	-	2	2
Legal Theory	1	-	1
Manuele therapie	17	-	17
Medical and Pharmaceutical research	-	1	1
Orale Gezondheidszorg	-	1	1
Orthodontie	1	1	2
Persdonal Financial Planning	-	1	1
Real Estate Management	1	4	5
Science in Bio-informatics	-	1	1
Stedenbouw en ruimtelijke ordening	1	-	1
Textieltechnologie	1	-	1
Veiligheidstechniek	-	1	1
Totaal Specialisatie opleiding GGS	41	22	63
Academische graad van doctor			
Biologie	-	2	2
Biomedische wetenschappen	1	-	1
Biotechnologie	-	1	1
Diergeneeskunde	1	2	3
Economische wetenschappen	2	-	2
Geneeskunde (arts)	3	6	9
Germaanse talen	-	1	1
Handelsingenieur	-	1	1
Kunstwetenschappen	-	1	1
Kunstwetenschappen en Archeologie	1	-	1
Moraalwetenschappen	-	1	1
Motorische revalidatie en kinesitherapie	1	2	3
Natuurkunde	-	2	2
Pedagogische wetenschappen	2	-	2

	Wonend in		Totaal
	Nederland	België	
Politieke wetenschappen	-	1	1
Psychologie	2	-	2
Rechten	1	1	2
Scheikunde	1	-	1
Sociologie	-	3	3
Toegepaste biologische wetenschappen	1	1	2
Toegepaste economische wetenschappen	3	1	4
Toegepaste wetenschappen	2	3	5
Wetenschappen	2	-	2
Wijsbegeerte	1	1	2
Totaal Academische graad van doctor	24	30	54
Doctoraatsopleiding			
Archeologie	2	-	2
Biologie	1	1	2
Biomedische wetenschappen	1	-	1
Geneeskunde (arts)	5	7	12
Geografie	1	-	1
Geologie	1	1	2
Germaanse talen	-	3	3
Godgeleerdheid	1	1	2
Japanologie	-	1	1
Motorische revalidatie en kinesitherapie	1	-	1
Natuurkunde	-	1	1
Pedagogische wetenschappen	2	1	3
Politieke en sociale wetenschappen	-	2	2
Rechten	1	2	3
Scheikunde	2	2	4
Sociale en culturele antropologie	-	1	1
Toegepaste economische wetenschappen	-	1	1
Toegepaste wetenschappen	1	5	6
Wijsbegeerte	1	-	1
Wiskunde	1	-	1
Totaal Doctoraatsopleiding	21	29	50
Academische initiële lerarenopleiding			
Biologie	1	1	2
Germaanse talen	1	2	3
Godsdienstwetenschappen	-	1	1
Informatica	1	1	2
Kunstwetenschappen en Archeologie	-	1	1
Motorische revalidatie en kinesitherapie	-	1	1
Psychologie	-	1	1
Romaanse talen	-	2	2
Sociale en culturele agogiek	-	1	1
Toegepaste economische wetenschappen	-	1	1
Toegepaste wetenschappen	1	-	1
Wijsbegeerte	1	-	1
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	-	1	1
Totaal Academische initiële lerarenopleiding	5	13	18
Niet in te delen (1)	56	13	69
Algemeen totaal	997	493	1.490

(1) Voor het ITG, FPG, ETF en Vlerick Management School kan geen indeling naar opleiding gegeven worden.

Bijlage 2. Vulling BRON (VO-gegevens) 2004/2005

Tabel 33: Vulling nationaliteit en geboorteland voor onbekende nationaliteit in BRON (VO-gegevens) 2004/2005

		<i>geboorteland</i>		<i>geboorteland beide ouders</i>	
Totaal leerlingen VO	884103				
<i>Nationaliteit</i>					
Nederlandse	81,11%				
Belgische	0,04%				
ander buitenlandse	1,98%				
Onbekende	16,80%				
	<i>waaronder</i>	Nederland	14,44%	Nederland	11,64%
		België	0,02%	België	0,01%
		ander land	1,97%	overig (gemengd, andere landen)	4,52%
		onbekend	0,36%	beide onbekend	0,63%
		som	16,80%	som	16,80%

Tabel 34. Vulling Bron met gegeven 'postcode' naar gegeven 'nationaliteit' 2004/2005

categorie Postcode	Nederlandse	Buitenlandse	onbekende	Totaal
Nederland	707593	17281	138394	863268
België	140	6	431	577
Duitsland	13		134	147
elders buiten Nederland	9965	571	9545	20081
geen vaste woon- of verblijfplaats	12	1	17	30
Totaal				884103

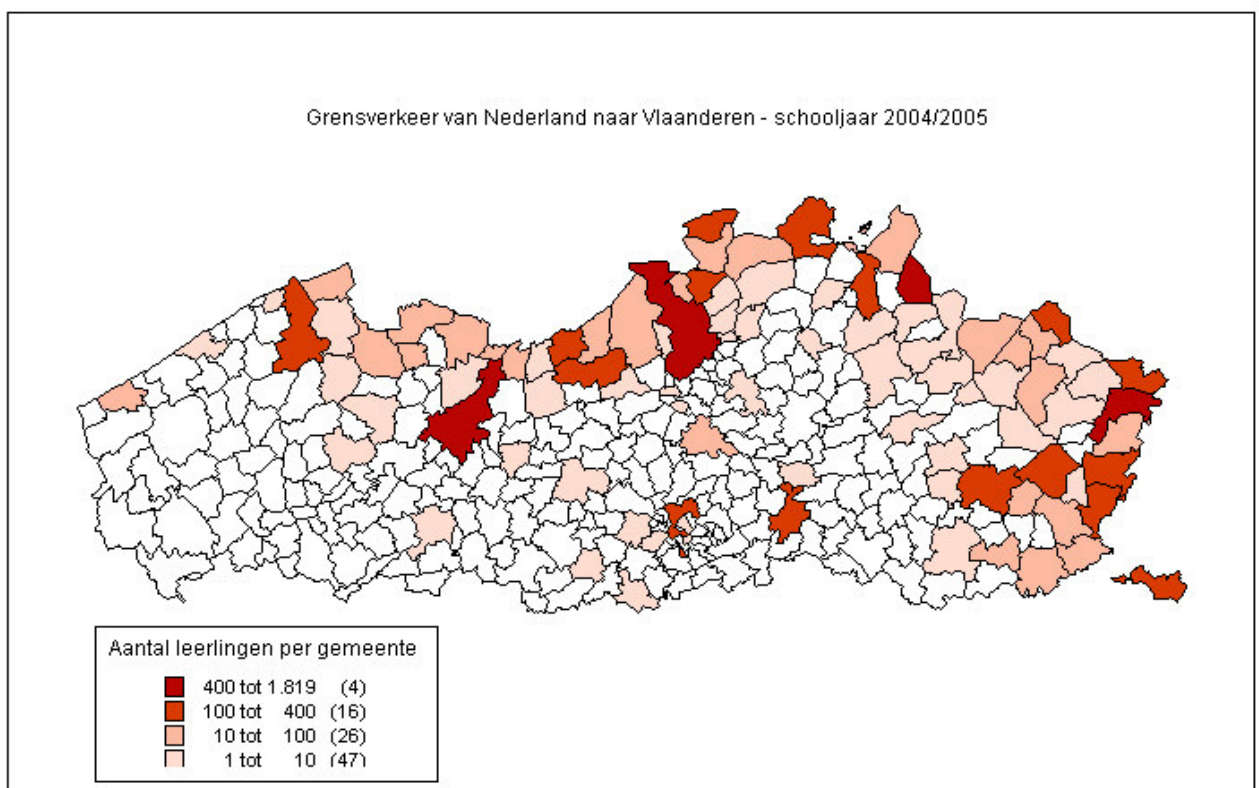
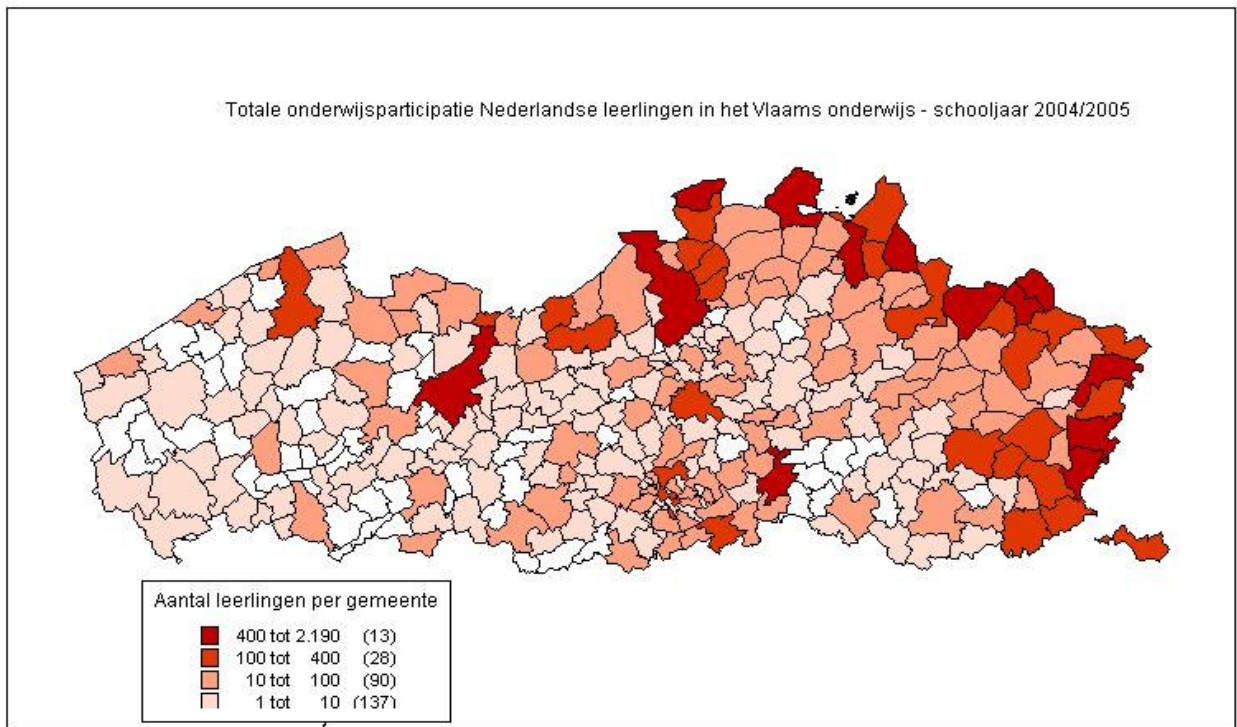
Tabel 35. Belgische nationaliteit of geboorteland naar woonplaats 2004/2005

	Categorie geboorteland	NI	VI	Totaal
Belgische nationaliteit gerekend tot Belgische nationaliteit	geb in Be en 2 ouders geb in Be	316	14	330
	geb in Be en 1 ouder geb in Be	29	6	35
	niet geb in Be en 2 ouders geb in Be	58	4	62
	niet geb in Be en 2 ouders geb in Be	24	7	31
Totaal meegenomen als Belgen		427	31	458
niet-meegerekend	geb in Be en ouders niet in Be geb	93	4	97
Algemeen totaal		520	35	555

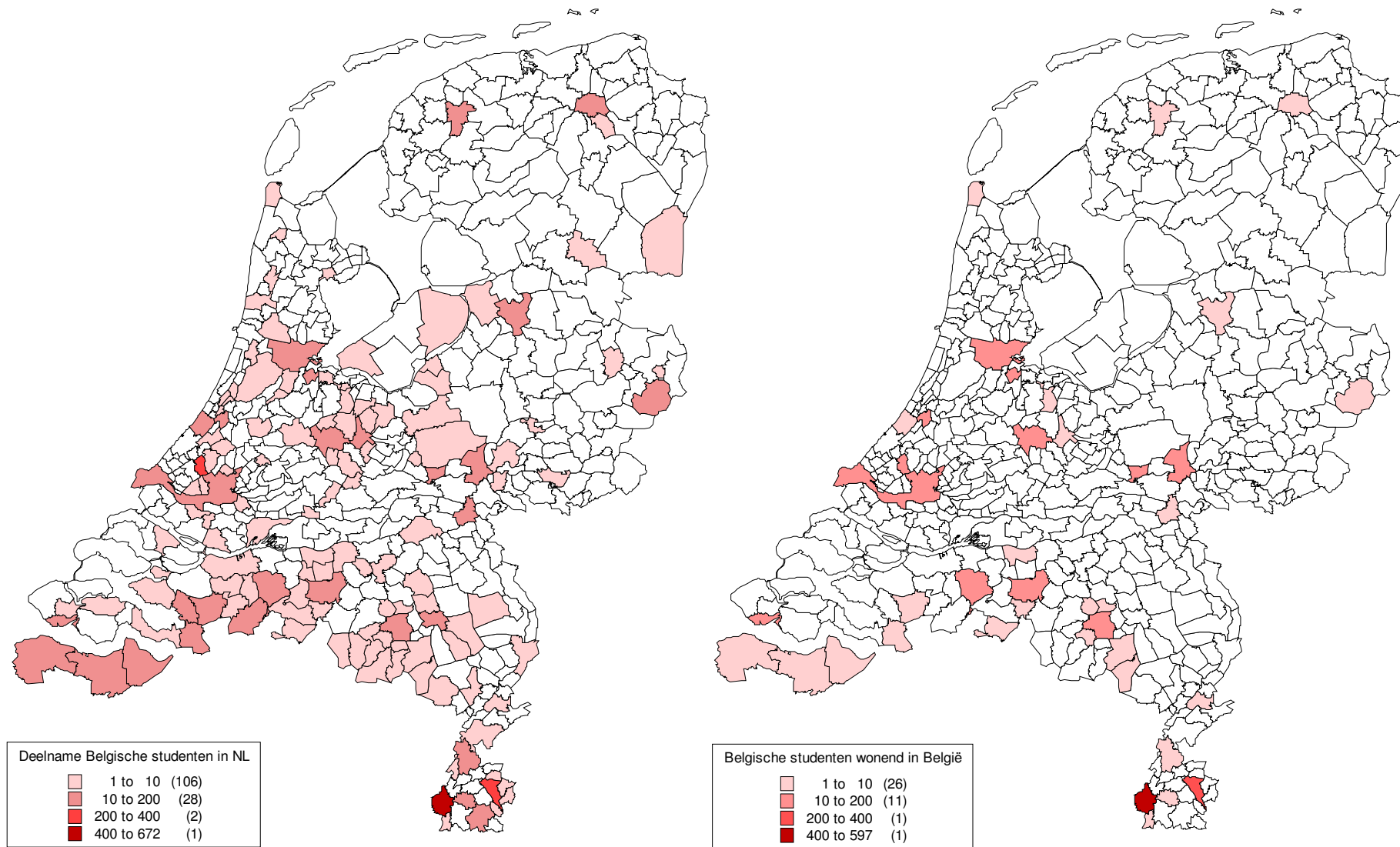
Bijlage 3: Geografische spreiding van de wederzijdse onderwijsparticipatie

In de landkaarten in deze bijlage is te zien waar de onderwijsdeelnemers vanuit het buurland naar school gaan. De kaarten zijn verdeeld in gemeenten. Bij de Nederlandse kaarten moet bedacht worden dat alleen in de grensstreek en in het hoger onderwijs integraal geteld is. De witte plekken in de rest van het land kunnen drie dingen betekenen: er is geen instelling van hoger onderwijs in de betreffende gemeente, of de instellingen van primair en secundair onderwijs kwamen niet voor in de steekproef, of er zijn in de betreffende gemeente geen Belgische onderwijsdeelnemers.

Figuur 7. Geografische spreiding van de Nederlandse onderwijsparticipatie in Vlaanderen.

Figuur 7. Geografische spreiding van de Vlaamse onderwijsparticipatie in Nederland.

Lijst van tabellen

Tabel 1a. Aantal scholen primair en speciaal onderwijs 2004/2005.....	4
Tabel 1b. Aantal instellingen volgens landelijke centrale bestanden 2004/2005	5
Tabel 2. Naamgeving van de Nederlandse onderwijssoorten ten behoeve van vergelijking tussen Nederland en Vlaanderen	7
Tabel 3. Aantal Vlaamse onderwijsinstellingen per onderwijsniveau - 2004/2005.....	8
Tabel 4. Naamgeving van de Vlaamse onderwijssoorten voor vergelijking tussen Nederland en Vlaanderen 2004/2005	9
Tabel 5. Participatie van Vlaamse leerlingen aan het Nederlandse onderwijssysteem naar onderwijsniveau en onderwijssoort in 2004/2005.....	11
Tabel 7. Participatie van Nederlandse leerlingen/studenten aan het Vlaams onderwijs, naar onderwijsniveau in 2004/2005	15
Tabel 8. Totaal aantal Vlaamse studenten aan het Nederlandse HBO, naar instelling en onderwijsgebied in 2004/2005	17
Tabel 9. Aantal Vlaamse studenten wonend in Vlaanderen aan het Nederlandse HBO, naar instelling en onderwijsgebied in 2004/2005.....	18
Tabel 10. Totaal aantal Nederlandse studenten in het Vlaamse hogescholenonderwijs, naar instelling en studiegebied in 2004/2005.....	20
Tabel 11. Aantal Nederlandse studenten in het Vlaamse hogescholenonderwijs, wonend in Nederland, naar instelling en studiegebied in 2004/2005	21
Tabel 12. Totaal aantal Vlaamse studenten in het Nederlands wetenschappelijk onderwijs, naar instelling en studiegebied in 2004/2005	22
Tabel 13. Aantal grensoverschrijdende Vlaamse studenten wonend in België aan het Nederlands wetenschappelijk onderwijs, naar instelling en studiegebied in 2004/2005 .	23
Tabel 14. Totaal aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten naar studiegebied en naar instelling in 2004/2005	25
Tabel 15. Toelatingsexamen Geneeskunde en Tandheelkunde: evolutie van de verhouding van het aantal geslaagde Nederlandse studenten op het totaal aantal geslaagde studenten....	26
Tabel 16. Ontwikkeling van de numerus fixus bij medische opleidingen in Nederland	26
Tabel 17. Evolutie van het aantal ingeschreven studenten in de eerste kandidatuur / bachelor Geneeskunde en Tandheelkunde	27
Tabel 18. Evolutie van het totaal aantal Nederlandse studenten in de studiegebieden Geneeskunde, Tandheelkunde en Diergeneeskunde	27
Tabel 20. Aantal Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, wonend in Nederland, naar studiegebied en instelling 2004/2005	29
Tabel 21. Aantal hoofdschrijvingen naar studiegebied, opleiding, en nationaliteit voor de transnationale Universiteit Limburg 2004/2005	30
Tabel 22. Evolutie van het aantal Nederlandse cursisten in het onderwijs voor sociale promotie 2004/2005	31
Tabel 23. Aantal Vlaamse studenten aan de Open Universiteit in 2004/2005.....	32
Tabel 26. Vlaamse studenten in het Nederlands hoger onderwijs, naar plaats en instelling in 2004/2005.....	40
Tabel 27. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, wonend in België, naar instelling en studiegebied in 2004/2005.....	41
Tabel 28. Nederlandse studenten aan Vlaamse universiteiten, wonend in Vlaanderen, naar instelling en studiegebied in 2004/2005.....	42
Tabel 29: Vlaamse studenten aan Nederlandse hogescholen, naar opleiding in 2004/2005....	43

Tabel 30. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, naar opleiding in 2004/2005....	46
Tabel 30. Nederlandse studenten aan Vlaamse hogescholen, naar opleiding in 2004/2005....	46
Tabel 31. Vlaamse studenten aan Nederlandse universiteiten, naar opleiding in 2004/2005 Opleidingsnamen voorafgegaan door een b betreffen bacheloropleidingen, opleidingsnamen voorafgegaan door een m betreffen masteropleidingen.....	50
Tabel 32. Nederlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten, naar opleiding in 2004/2005	55
Tabel 33: Vulling nationaliteit en geboorteland voor onbekende nationaliteit in BRON (VO- gegevens) 2004/2005.....	60
Tabel 34. Vulling Bron met gegeven 'postcode' naar gegeven 'nationaliteit' 2004/2005.....	60
Tabel 35. Belgische nationaliteit of geboorteland naar woonplaats 2004/2005	60

Lijst van figuren

Figuur 1. Totale participatie van Vlaamse en Nederlandse leerlingen aan het onderwijs in het buurland.....	33
Figuur 2. Grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Nederlandse en Vlaamse leerlingen.	34
Figuur 3. Ontwikkeling van de onderwijsparticipatie van Vlamingen aan het Nederlands onderwijs sinds 1995/1996.....	38
Figuur 4. Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Vlamingen aan het Nederlandse onderwijs sinds 1995/1996.	38
Figuur 5. Ontwikkeling van de onderwijsparticipatie van Nederlanders aan het Vlaamse onderwijs sinds 1995/1996.....	39
Figuur 6. Ontwikkeling van de grensoverschrijdende onderwijsparticipatie van Nederlanders aan het Vlaamse onderwijs sinds 1995/1996	39
Figuur 7. Geografische spreiding van de Nederlandse onderwijsparticipatie in Vlaanderen. .	62
Figuur 7. Geografische spreiding van de Vlaamse onderwijsparticipatie in Nederland.....	63

Lijst van afkortingen

AVO	Algemeen voorgezet onderwijs (Nederland)
BBL	Beroep begeleidende leerweg (Nederland)
BOL	Beroeps opleidende leerweg (Nederland)
BRON	Basis Registratie Onderwijsnummer (Nederland)
BuBa	Buitengewoon basisonderwijs (Vlaanderen)
BuSO	Buitengewoon secundair onderwijs (Vlaanderen)
BVE	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (Nederland)
CFI	Centraal Financiën Instelling (Zoetermeer)(Nederland)
CRIHO	Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs (Nederland)
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (Nederland)
DBSO	Deeltijds beroepssecundair onderwijs (Vlaanderen)
DKO	Deeltijds kunstonderwijs (Vlaanderen)
ECON	Economie (opleidingssector)(Nederland)
EUR	Erasmusuniversiteit Rotterdam (Nederland)
FPG	Nederlandstalige afd. van de Universitaire Protestantse Theologische Faculteit (Vlaanderen)
G&M	Gedrag en Maatschappij (opleidingssector)(Nederland)
gba	Gemeentelijke basisadministratie (Nederland)
GENT (-akkoord)	Gehele Europese Nederlandse Taalgebied
GEZ	Gezondheid (opleidingssector)(Nederland)
HAVO	Hoger algemeen vormend onderwijs (Nederland)
HBO	Hoger Beroepsonderwijs (Nederland)
HO	Hoger onderwijs
IB-Groep	Informatie Beheer Groep (Groningen)(Nederland)
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde (Vlaanderen)
VBO	Individueel voorbereidend beroepsonderwijs (Nederland)
KUB	Katholieke Universiteit Brussel (Vlaanderen)
KUL	Katholieke Universiteit Leuven (Vlaanderen)
KUN	Katholieke Universiteit Nijmegen (Nederland)
LANDB	Landbouw (opleidingssector)(Nederland)
LEI	Leiden Universiteit (Nederland)
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Nederland)
LWOO	Leerwegondersteunend onderwijs (Nederland)
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs (Nederland)
OCenW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (Den Haag)(Nederland)
OND	Onderwijs (Vlaanderen)
OSP	Onderwijs voor sociale promotie (Vlaanderen)
OU	Open Universiteit (Nederland)
PO	Primair Onderwijs (Nederland)
PRO	Praktijk onderwijs (voorzetting van vso-mlk) (Nederland)
PV	Permanente vorming (Vlaanderen)
RUG	Rijksuniversiteit Groningen (Nederland)
RUN	Radboud Universiteit Nijmegen (Nederland)
SO	Speciaal onderwijs (Nederland)
SO	Secundair onderwijs (Vlaanderen)
T&C	Taal en Cultuur (opleidingssector)(Nederland)
TECH	Techniek (opleidingssector)(Nederland)

TUD	Technische Universiteit Delft (Nederland)
tUL	transnationale Universiteit Limburg
UA	Universiteit Antwerpen (Vlaanderen)
UG	Universiteit Gent (Vlaanderen)
UH	Universiteit Hasselt (Vlaanderen)
UM	Universiteit Maastricht (Nederland)
UNIV	Universitair onderwijs
UT	Universiteit Twente (Nederland)
UU	Universiteit Utrecht (Nederland)
UvA	Universiteit van Amsterdam (Nederland)
UvT	Universiteit van Tilburg (Nederland)
VAVO	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (Nederland)
VBO	Vorbereidend beroepsonderwijs (Nederland)
Vlerick	Vlerick Leuven Gent – Management School (Vlaanderen)
VMBO	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (Nederland)
VO	Voortgezet onderwijs (Nederland)
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs (Nederland)
VU(A)	Vrije Universiteit Amsterdam (Nederland)
VUB	Vrije Universiteit Brussel
VWO	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs (Nederland)
WO	Wetenschappelijk onderwijs (Nederland)
WU	Wageningen Universiteit (Nederland)

Colofon

Deze brochure werd samengesteld door:

Stafdiensten Onderwijs en Vorming
Ministerie van Onderwijs en Vorming
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Tel (+32) (02) 553 95 46
Fax (+32) (02) 553 95 45
e-mail: begrotingengegevensbeheer@ond.vlaanderen.be

Frans Dijkstra en Pieter M. Veen
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Directie Hoger Onderwijs
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
Tel (+31) 070 412 3873
Fax (+31) 070 412 3098
e-mail: f.y.dijkstra@minocw.nl en p.m.veen@minocw.nl